

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:
1 aasta peale Kr. 1.80
 $\frac{1}{2}$ aasta peale " 1.—
 $\frac{1}{4}$ aasta peale " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
 $\frac{1}{2}$ lehekülge . . . " 15.—
 $\frac{1}{4}$ lehekülge . . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4, TELEFON 429-77

Detsember

Nr. 12 — 1930

II aastakäik

Talvevaade Tallinnast.

SISU: Valge lumelaul — Henrik Visnapuu. Jõuluõõ muinasjutt — Helmi Siigur. Põllumees tarvitajana — J. Hünerson. Kui ühinevad üksikud nõrgad jõud... — A. Kask. Tarvitajatenädala sihid ja ülesanded — J. Nihtig. Ajanõuded ja kutseoskus — J. Kiivet. Patria cara — A. M. Näitlemisest kylanäitelavadele — Leili. Setust ja muust — Kustas. Kirjandus ja elu — O. Ibius. Jõudu tööks eeloleval talvel! — E. Švarzberg. Ringvaade töömaile. Oma asjus. Kuulutusi.

Nõudke

igalpool

ainult

ETK

teed

ja

kohvi!

*Soodsaim on
kinnitada*

**E
E
K
S**

Tule-
Elu-
Murdvarguse-
Kodulooma-
Klaasi-

kinnitused

ühistegelises meie kõige vanemas kinnituse seltsis!

Esimene Eesti Kinnituse Selts EEKS

Peakontor, Tallinnas, Lai 1. Osakonnad: Tartus, Valgas, Viljandis, Petseris

Jõuluöö muinasjutt.

Helmi Siigur.

(„E. N.“ jõulujuttude võistlusele saadet „mürgusõna“ all „Jõulukoi“)

Taevas, hõbepadjul lebab mõnuledes kuu. Aegajalt vaatab alla ja ootab... ümberringi piidlevad tähed. On saabund jõuluöö. Taat oli luband jälle tulla taevast ja teha imet, nagu varemaltki igal jõuluööl. Siin-säääl, ymber suure lumisärava lagendiku, seisavad lumised metsad tardunuina sygavasse unne. Võimsast kuusikust kostab aegajalt unistlev kohin ja hiigla männik kõigutab puhmalist ladvastikku. Kauge, kidura lepiku taga tõuseb vilkuvate tähtede poole Tammemägi ja säält yllalt vaatab kuningas Tamm kõrgilt maailma. Talle näib, et ei ole temast uhkemat ja toredamat puud. Ta ei ole annud sygispoisile lehti ja nyüd mõnuga väristab õõtsuvail oksil neid viimaseid kuldkollaseid. Talle meenub, et on jõuluöö, et sel ööl lubas tulla Taat taevast ja anda metsile igavese haljenduse ja elu. — Tamm muigab — kyllap ta isegi oskab hoida oma lehti, milleks siin Taadi nõu? Alla lagendikule ta ka ei lähe, kuhu pidid kogunema täna öösel kõik puud, tulgu pigem alamad tema juure mäele, tulgu ka Taat! Nii arutleb iseteadlik Tamm, silmab kyyrakat kadakat ja hygab: „Tule lähemale, sulane!“ — Kadakas raputab ja silub oma viletsat, pleekind kuube ja roomab värisedes tamme ette. „Sa lähed alla lagendikule ja teatud, et täna öösel kõik metsavaimud tulevad Taadiga minu juure mäele. Mõistad mind?“ — Tamm pöörab kõrvale oma kroonit pää ja kadak läheb. Jõudes alla, hingab ta kergemalt: ei ole ju hõibus elada toreda kuninga läheduses temasugusel inetul põõsal! Teab isegi, et ta nii vilets ja vaene, ent igal võimalikul juhul annab tammgi talle seda tunda. Kadakas komberdab oma valusate mõtetega ja õhkab.

Jookseb lagendikule sihvakas pajupõõsas, puhub heledat vilet igasse ilmakaare. Kõikjal hakkab tärkama elu. Puhub veel valjemini, nii et vana hallihabemega pedajas kargab kohkudes pysti ja silmi hõõrudes jookseb lagendikule. „Mis on lahti?“ pärib ta pajupoisilt. „Pidu, vanamees!“ sõnab see. „Jõulud!“ —

Ilmub hiiglane pärn, siis sarapuu. Terevad aupaklikult vana pedajat ja jäävad seisma lagendiku veerele. Tuleb kasanoorik oma alati uues must-valges seelikus. Tuleb vahergi, kes rõõmus, et saab viibida võluva kase läheduses. Tal on nii palju õnusi kogunend sydamele — vaja seda kõike avaidada kasele. Tulevad niin, pappel ja saar, uhked ja vaikivad. Viivuks on lagendikul vaikus Oodetakse, sest pole veel kohal kõik.

„Kuusk, haab ja kadak on jäänd magama“, uriseb pedajas, ent juba kuulub häälte kõminat ja ilmub kuusk haavaga. Kuulevad teisedki, mis vadistab haab. „Taat on teel! Kuulsin seda tähilt“, hygab ta hingeldades kõigile, kes on kogunend. „Põhjanaan teadis öelda kindlasti, et Taat lubab anda tagasi meie lehed, mis sygis meilt röövis.“ „Ja igal jõuluööl lubab Taat meile anda peo siin lagendikul.“ Kihin ja kahin käib läbi kuuljaskonna. Vaher puudutab õnnetuhinas sihvaka kase pihta ja kase palgile tõuseb puna. Sarapuu, niin, pappel ja saar saavad esimest korda sõna suhu ja rõõmustavad Taadi kavatsusest.

„Tulin mööda kuningas Tamme mäest“, lobiseb haab, „ta ei vaadandki minule, kuigi tegin kymme kumardust. Lehed on tal veel oksil ja neid ta lehvitab uhkelt igale ilmakaarele. Jah, meie kuningas Tamm on vägev, ta oskab isegi säilitada oma lehti!“ — „Tasa!“ manitseb pedajas. „Ma kuulen kedagi lähenevat, ega ometi tule Tamm?“

Kõik vaikivad.

Ei tule kuningas Tamm, vaid kyyrakas kadak lipendavas kuues.

Vana pedajas pärib:

„Kas kuningas Tamm tuleb?“

„Taat on teel ja iga hetk võib ta saabuda“, sähvab haab. Kadak aga hingeldab ja lausub hädisel häälel:

„Tulingi just Tammemäelt. Kuningas käseb teid kõiki koos Taadiga tulla tema juure mäele. Eks te või ise mõista, et tema kui kuningas ei või tulla alamate juure!“

Pedajas peab nõu kuusega ja kysib siis kadakalt: „Mis peame tegema meie? ytlésid, et kuningas kutsub kõiki Tamme-mäele.“

Kadak pajatab uhkelt:

„Muidugi. Võin ju teile näidata teed sinna.“

Viimaks on kõik nõus minema Tamme-mäele. Pedajas ja kuusk jäävad siiski kangekaelselt legendikule, ei taha nad nii alanduda Tamme ees.

Kuu upitub hõbepadjule, tähed sosistavad salakesi, kohin käib yle laotuse: juba ongi näha Taevataadi kuldhobu.

Tyki teed käind ,seisatab äkki keset hangi kadakas ja vahib kohkunult ringi.

„Noh, kadakas, mis nyud?“ kysitakse. „Kus on siis Tammemägi“, sajab hygdeid, „kas sa ei tea, et koidikul on kadund kõik, meie ei saa igavest haljust ja peame ootama terve pika aasta, kuni taas tulevad jõulud ja Taat taevast.“

„Tean küll, aga olen eksind, olen kaotand tee Tammemäele“, vastab kadak.

Tõuseb kära ymber kadaka. Pilgatakse ja hurjutetakse teda. Hetke on kõik nõutud, siis hakkab otsima igauks ise teed Tammemäele.

Sellal saabub Taat legendikule. — Vahib ringi: kõik tyhi ja vaikne. Ta kuldhobu puristab ja kaabib kannatamatult lund. Märkab Taat vana pedajat ja kuuske, kes tukuvad. Taat käseb Tuulepoissi puhuda magajaile kõrvu ja vanakesed ärkavad. Nad on kohkund. Kuusk raputab mantlilt lund, pedajas pyhib värisedes habet — Taat ju seisab nende ees!

„Kas ainult teie kahekesi tahate igavest haljust?“ pärib Taat.

„Ega me yksi“, kogeleb pedajas.

„Kuningas Tamm kutsus meid mäele, tal olevat alandav laskuda oma alamate juure“, seletab kuusk.

Taat kuulab. Ta laup tumeneb.

„Teised läksid, ja sindki, Taat, ootavat kuningas sinna. Meie aga oleme vanad, jalad hästi ei kanna enam“, räägib alandlik pedajas.

„Hää“, vastab Taat, „teie, sina ja kuusk saate igavese haljuse, igavesti jäävad teile ja teie suguvõsale rohelised okkad. Ent annan sygispoisile luba igal aastal võtta teistelt nende lehed ja õied. Täna, kui puhkeb koit, saate ehteks hõbekarda. Sellesse lasen teid ehtida igal jõuluõöl.“

Juba tahtis Taat minna, kui keegi tuli nuuksudes legendikule. See oli kyyrakas kadak. „Jõuluõõ on saabund, kõik läksid Tammemäele, Taatki muidugi, ent mina vaene hulgun yksi, eksind ja kodutu!“ — Nähes Taati ja selle kuldratsut ta langete põlvili ega julgegi tõsta pääd.

„Ka sina, kadak, saad igaveseks rohelised okkad ja jõulukoidu puhkedes ehtigu sindki hõbekard!“ sõnab Taat kaasundlikult, ja juba ta ongi oma kuldratsul pilvedes...

Ent siis puhkeb jõulukoidu õis. Terve maailm on lausa tules. Kiirgab hõbekard kuusil, pedajail ja kadakail. Vana pedajas ei usu siiski oma silmi, enne kui kadakas teda õnnitleb:

„Sina, pedajas, võiksid olla kuningas, nii toredasti sa särad!“

Õnneihaldajad kased, vahtrad, sara-puud, lepad, pajud ja palju teisi seisavad kurbadena hangedes. Seisavad ja vaikivad. Kylvapoiss jookseb nende oksil, kingataldade paukudes. Kuningas Tammeltki on langend kõik lehed.

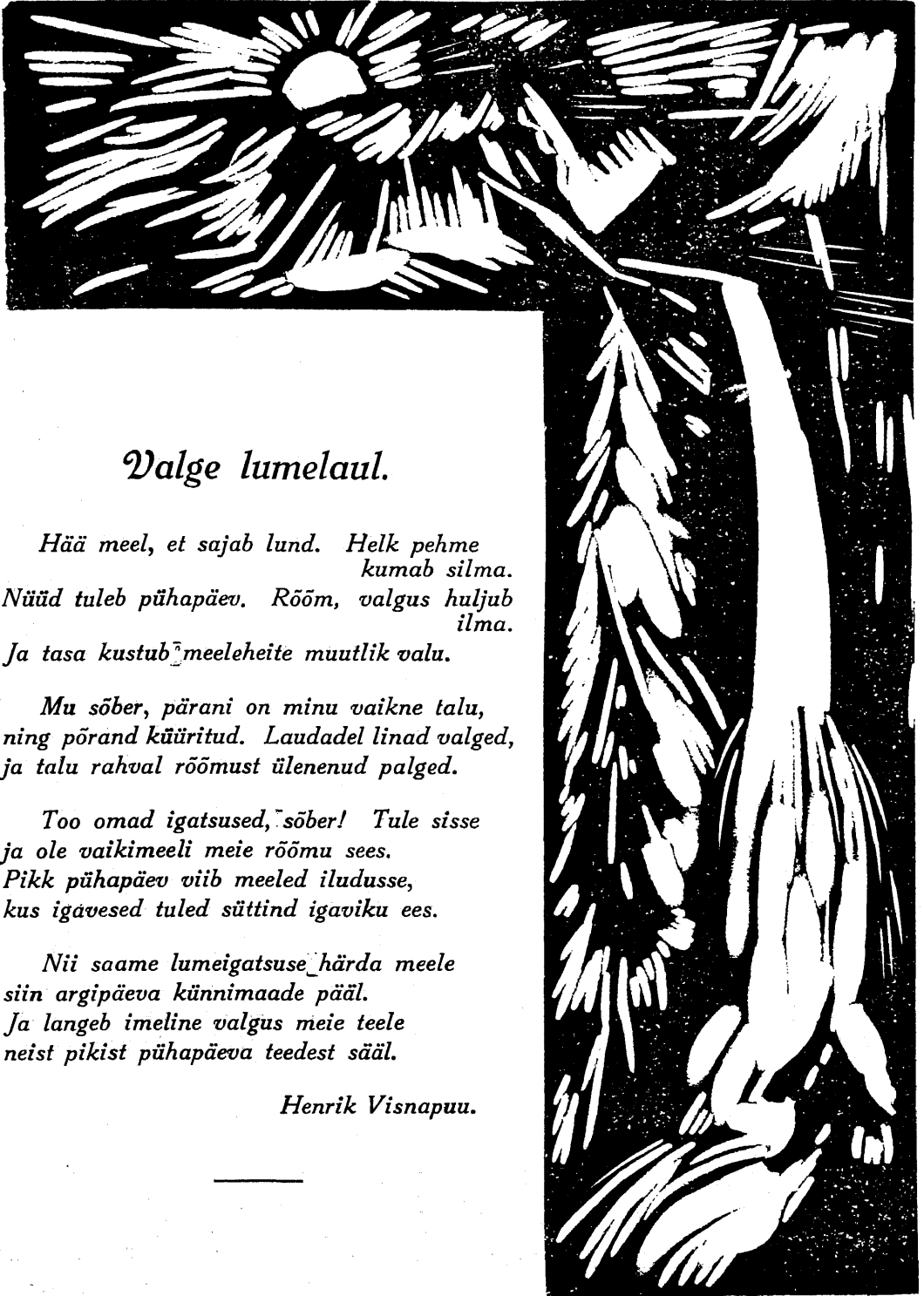
Vihaselt vehib ta okstega ja ootab kannatamatumalt oma alamaid.

Nii syndis laas ja said igavese haljuse okaspuud jõuluõöl...

Parim õnn maailmas on oma õnne mõtlemata olla. Meie põhjamaalaste viga on see, et püüame sama palju nii oma õnne kõrgust kui oma õnnetuse sügavust

mööta... defineerida, milline peaks ta olema ja milline mitte... ja kui selle õnne siis sattumisi saavutame, siis ei tundu ta midagi meie soovidega võrreldes.

Tuhani Aho.

Valge lumelaul.

Hää meel, et sajab lund. Helk pehme
kumab silma.
Nüüd tuleb pühapäev. Rõõm, valgus huljub
ilma.
Ja tasa kustub meelete muutlik valu.

Mu sõber, pärani on minu vaikne talu,
ning põrand küüritud. Laudadel linad valged,
ja talu rahval rõõmust ülenenud palged.

Too omad igatsused, sõber! Tule sisse
ja ole vaikimeeli meie rõõmu sees.
Pikk pühapäev viib meeled iludusse,
kus igavesed tuled süttind igaviku ees.

Nii saame lumeigatsuse hārda meele
siin argipäeva künnimaade pääl.
Ja langeb imeline valgus meie teele
neist pikist pühapäeva teedest sääl.

Henrik Visnapuu.

Kuna 6—15 detsembrini on meil ter-
ves Eestis **ühistegevusnädal**, on
meiegi „Eesti Nooruse“ jõulunumber üht-
lasi ühistegevuse number. Selleks puhuks
on ka mitmed lugupeet ühistegevusjuhid
eriti meile sellele teemile kirjutand artik-
leid, mis järgnevad allpool ja milledele

lisame kaasa omalt poolt soovi, et igaüks
noorsoolane tunneks oma kohuse selles,
pärast nende lugemist tõsiselt asja üle
mõelda ja mitte vaid mõelda — panna
käed külge meie rahvamajanduse tõstmi-
sele ühistegevuse kaudu. Selleks püsivust
ja hoogu!

Põllumees tarvitajana.

(„Eesti“ Noorusele“ — J. Hünerson.

J. Hünerson,
Haridus- ja Sotsiaalminister.

Põllumees on eeskätt varade looja, val-
mistaja. Eestis on põllumees koguni kau-
gelt kõige tähtsamaks majandusliikude va-
rade valmistajaks. Põllumehe loodud va-
radest elab suurem osa meie rahvast, põl-
lumees valmistab ka meie tähtsamad vä-
liskaubad, mis müüme teistele rahvastele.
Sellepärast on täiesti loomulik, et meie
elanikke valmistajateks ja tarvitajateks lii-
gitades eeskätt just põllumehed valmista-
jate hulka arvame.

Kuid see asiolu ei keela kõnelemast põl-
lumehest kui tarvitajast. Tahaksin juba

algul väita, et põllumees ka meie kõige
tähtsam tarvitaja on.

Põllumees saab just seeläbi tarvitajaks,
et ta varasid valmistab. Sest otse valmis-
tamise jaoks vajab põllumees suurel hulgal
abinõusid — riistu, masinaid, seadeid, ai-
neid, mida ta oma majapidamises ei saa
valmistada. Tähendatud ostukaupu väljast-
poolt oma majapidamist nõutades muu-
tubki ta tarvitajaks nende kaupade müüja
suhtes. Ei saa salata, et ostes valmistus-
kaupu on põllumees iselaadi tarvitaja, ku-
na ta nende kaupade omandamisel ja ka-
sutamisel on juhitud ainult oma majapida-
mise valmistushuvidest. Säärased huvid
võivad veel ainult muudelgi põllumeestel
olla, mitte kunagi aga muil tarvitajail. Kui
põllumehed kaubatarvitajatena ostavad at-
ru, kunstsõnnikuid ehk õlikooke, siis jätab
seesugune varustustoiming teised tarvi-
tajad üksikõikseks, kui neil ei ole maid ega
majapidamisi.

Nõnda näeme, et põllumees on küll tar-
vitaja, kuid just tarvitamise alal muudest
kodanikkudest lahkuminevate huvidega.

Pääle ostukaupade tarvitamise majapida-
mise otstarbeks vajab põllumees ostukaupu
ka isiklikuks ehk perekonna otstarbeks.
Isiklikkude ostukaupade suhtes on põllu-
mehe nõuded kindlasti kitsapiirilised
niihästi nende arvu, kui ka kogu väärtuse
poolest, kui teistest elukutsetest kodanik-
kudel. Seda üheltpoolt sellepärast, et põl-
lumees elab lihtsalt ja tarvitab vähe, tei-
selt ka sellepärast, et ta suurema osa oma
tarbeainetest valmistab oma majapidami-
ses. Kuna aga meil põllumeeste kogu arv
võrreldes teistesse elukutsetesse kuuluvate
elanikkude arvuga suure ülekaalus, siis
on ka põllupidajate maaelanikkude kauba-

tarvitus isikliku konsumi alal suureulatuslik.

Isiklike elatiskaupade, nagu vabrikuriide, suhkru, klaasnõude, ehteasjade tarvitamises langevad põllumehe kui tarvitaja huvid täiesti kokku muudest elukutsetest tarvitajate huvidega. Muidugi on linnalastel ja teistel maata kaubatarvitajail veel mitmekesiseid nõudeid kui tarvitajail, mis neid põllumehega kokkupuutumisest viivad, aga mitte kui tarvitaja, vaid kui valmistajaga, näiteks leiva, liha, või ja piima tarvitamise alal.

Sellest kõigest järgneb, et Eesti põllumees on küll suur kaubatarvitaja, kuid

ainult kitsal isiklike tarvete alal langevad tema huvid ühte muude konsumentide omadega. Pääle selle on aga põllumehele tarvitajana oma suured erinõuded, mis muid konsumente ei huvita, samuti nagu maata kaubatarvitajail nii maal kui linnas on palju erinõudeid, mis neid tarvitajana seavad vastollu põllumehe kui valmistajaga.

Ühistegevus ei tohi põllumehe eriladi tarvitajana kunagi kahe silma vahele jätta, sest põllumehe erinevad tarvitamise alal nõuavad ka kaugele ulatavat erinevust ühistegevuses, kui see tahab rahuldada põllumehe nõudeid täielikult.

Kui ühinevad üksikud nõrgad jõud...

(„Eesti Noorusele“ — A. Kask, Rahvapanga direktor).

Siis muutuvad väikesed roomajad putukad, nagu sipelgad ja rohutirtsud, suureks ja vägevaks jõuks, mis suudab ehitada majakõrguseid sipelgate losse või hävitada määratumatel maa-aladel kõik rohelise...

Siis suudavad väikesed lendurid, mesilased, koguda suuri varasid ja kaitsta end sarnastegi tugevate vaenlaste eest, nagu karu või inimene...

Siis suudavad ka kartlikud pääsukesed põgenemisele sundida kiskja kulli... Kui aga ühinevad teadlikud ja vaimustatud inimolevused, siis ei ole piire neil võimalusel, milleni jõutakse ja mida suudetakse.

Külmalt kaalujale paistab võimatuna ajalooline tõde, et üksikud väikesed rahvad suutsid nõrkade relvade ja vähest jõududega seista vastu mitukorda tugevamale vaenlasele, ta ajada välja oma elukohtadest ja samal ajal ehitada üles isegi uusi riike. Ometi on tõde see ja tõendusks tänapäevgi näeme hulga väikesi rahvusriike, nii Läänemere rannikul, kui ka mujal.

Need nähted tõendavad, et inimkonna olukorra parandamine pole sugugi nii tume ja lootusetu, nagu see näib paljudele norutajaile, vaid et kõik on võimalik, kui ühinetakse kindla tahtega, kindlas usus ja

vankumatus vaimustuses selleks, et saavutada paremusi.

Prægusel ajal tuntakse päämiselt kolme liiki liikumist, mis on sihitud inimkonna parema tuleviku saavutamisele: poliitilis-parteiline, ametiühisusline ja ühiste-

A. Kask.
ÜENÜ nõukoguliige.

geline. Kuna kaks esimest viitavad sinna poole, et üksikuile rahvakihtidele nõutada paremusi, nad sagedasti käivad vastu teiste kihtide huvidele ja tahavad saavutada ühtedele hüvesid teiste kulul. Seevastu ühistegelise liikumine tahab kaotada lahkkelisid ja lahkpiüideid mitmesuguste kihtide vahel, ning kõiki ühtviisi tõmmata kaasa ühiseks tööks parema tuleviku loomisel kõigile olendele kogu inimkonnas.

Ühistegelise ettevõtte liikmeks astumiseks on vabadus kõigil, kes tunnevad vajadust parandada ühisel nõul ja jõul oma majanduslikku seisukorda ja kes tahavad toimida eesmärgi saavutamiseks nende põhimõtete kohaselt, mis on aluseks ettevõtte asutamisel. Mitte teiste kaasliikmete kulul oma sissetulekute suurendamine, vaid ühisel jõul kõikide liikmete kasude kaitsmine on ühistegelaste põhimõte, „üks kõigi eest, kõik ühe eest“, nende lipukiri.

Ja kuigi selle põhimõtte ning lipukirja võtsid omal ajal omaks töötud Inglise kangrud, ei ole see liikumine piirdunud ainult kõige raskemates oludes elavate palgatöolistega, vaid ta on levinud praegu kõikide kultuurmaade mitmesugustes rahvakihtides.

Nii tunneb praegune aeg ostu- või tarvitajate ühistegelise liikumise, ühistegelise laenuasutusi, ühistegelise kindlustust, ühistegelise korterite ehitust linnades, ühistegelise põllumajandus-saaduste ümbertöötamist, ühistegelise müügi korraldusi, ühistegelise tööabinõude tarvitajate organisatsioonid jne.

Igal sarnasel liigil on küll oma erilised praktilised ülesanded, mõnegi liigi vahel puudub praegu veel vajalik praktiline koostöö ja õhkkond, nagu ostu ja müügi või tarvitajate ja valmistajate organisatsioonide vahel, kuid kõikidel liikidel on ühine lipukiri ja kõik töötavad ühe ja sama põhimõtte alusel. Võime praegu panna tä-

hele mitte vaid üksikute eriliikide koonustumist oma keskasutuste ümber, vaid ka üksikute keskasutuste ühinemist ja koonustumist rahvuslikkudeks ühistegeliseks liitudeks.

Veel enamgi. Juba hulga aastate eest, enne kui riikide valitsused ja parlamendid tundsid tarvidust alalise rahvusvahelise organisatsiooni järgi ühinesid Euroopa maa-de ühistegelised keskasutused rahvusvaheliseks ühistegeliseks liiduks.

Sellest näeme, et „looduse kuningas“, inimene on loond juba kõik vajalikud organid ja vormid selleks, et võiksid ühineda üksikud nõrgad jõud ja luua suuri koondisi inimkonna olukorra parandamiseks.

Lugupeetud lugejad tunnevad muidugi kõik, üks enam, teine vähem meie rahvuslikke ühistegelise asutusi, nende sihte ja saavutusi.

Meie ei taha salata, et kuigi meie saavutused on suuremad mõnestki teisest rahvast, meil siiski on veel väga suur töö ees, mis nõuab kindlaid, vaimustatud, ausaid ja asjatundjaid tegelasi nii üksikus ühingu kui ka keskasutustes.

Neid kaastöölisi ootame meie noorte keskest. Et nad suudaksid sirgudes siirduda täie teadmise ja ühistegevuse põllule, kutsume neid juba aegsasti tutvunema selle liikumisega ja omandama vajalikke teadmisi. Andku selleks hoogu ka käesolev „Eesti Nooruse“ number.

Tarvitajate nädala sihid ja ülesanded.

(„Eesti Noorusele“ — J. Nihtig, ETK juhataja.)

Täna algava tarvitajate-nädala juhtsõnaks on võetud: Raskused võidame ühisel jõul. Kuidas on see mõeldav? Kahel teel: sissetulekute suurendamise ja väljaminekute vähendamise kaudu. Mõlemil teel on hoolas ühistöö kindlaks toeks kodaniku isetegevusele.

Tarvitajate-nädala sihiks on otsida ja näidata teid väljaminekute vähendamiseks. Ühistegelaste ülesanne on selle nädala puhul eriti: 1) juhtida tähelepanu ühiskau-

banduse võimsale omaabile majanduslikust kitsikusest ülesaamiseks; 2) äratada huvi ühiskaupluste vastu ning kõvendada sidet liikmete ja ühingu vahel; 3) koguda ühiskaubandusele uusi liikmeid ja poolehoidjaid; 4) selgitada võlgumüügi pahesid ja võidelda võla vastu ja 5) levitada tarvitajate omatööstuse ning kodumaa saadusi. Nende ülesannete teostamisel nõutakse: vähem sõnu — rohkem tegu. Ühiskaubandusel puudub võimalus kulutada suuri sum-

me selgitustööle. Meie ülesandeks on näidata tegeliku tööga ühiskaubanduse tulu-kust ja selgitada töö juures ühiskaubanduse ülesandeid. Selgitustöö olgu võimalikult asjalik ja praktiline, seades esikohale tarvitajate õiglase rahuldamise. Tarvitajate-nädala ülesannete teostamine jääb päämiselt kohalikkude ühingute ja nende tegelaste õlgadele. Keskasutustest on aegsasti saadetud kätte vastavad töökavad. Käsitän siin vaid mõnda üksikut ülesannet.

Ühiskaubanduse mõju kasvab.

Majandusline kitsikus süveneb igalpool. Meil Eestis ei tarvitse lahendada maailma probleeme. Küll on aga igal kodanikul vaja hinnata ise oma majanduslikku jõudu ja seisukorda. Peatume hetkeks ja vaatleme, mis oleme teind ja mida võiks teha majandusliku olukorra parandamiseks.

„Tarvitaja on majandusliku korra kuningas.“ Niisugust meelitussõna oleme kuulnud juba ammu. Sellega on tahetud väljendada, et tarvitaja nõuete kohaselt peaks liikuma kogu majanduselu. Tarvitaja ostujõud on see imevägi, mis paneb liikuma tööstused, kaubamajad, laevad, raudteed ja muud kauba valmistamiseks ja tarvitajale kätte toimetamiseks. Kuid tarvitaja on halb valitseja. Ta pole suutnud panna maksma oma tahet ja kontrolli temale valmistetava kauba väärtuse, hinna ja hulga kohta. Tähelepanematult lepib tarvitaja olukorraga. Ta tunneb ennast nõrgana ja valitsetavana. Ainult koondades oma ostujõudu võib tarvitaja hoolsa ühistöö kaasabil kavakindlalt kasvatada oma mõju kaubaturul. Jätan käsitamata arvud ühiskaupluste ülejääkidest ja tagasimaksudest liikmetele. Hinnates tagasihoidlikult peab arvestama miljoneid kroone seda tulu, mida ühiskaubandus on toond kogu rahvale. Seda nimelt oma mõjuga kaubahindadele. Arvustikku jälgides selgub, et ühiskaubanduse osa üldkaubanduses on aasta-aastalt suurend. Pea terve kunstväetiste tarviduse rahuldab ühiskaubandus. Samuti enam kui poole (50 prots.) kogu rahva põllutööriistade, masinate ja soola tarvidusest. Suhkru, petrooleumi, tsemendi ja terve rea muude esimesejärgu tarbeainetes ulatab ühiskau-

banduse osa üle kolmandiku kogu tarvidusest. Kõigi nende ja mitmesaja kaubaartikli hinna kujunemises võib juba tarvitaja mõjuvalt kaasa kõnelda. On selge, et praeguse aja võistluses ühelgi kaupmehel ei ole võimalik müüa esimesejärgu tarbeid kallimalt kui seda müüb ühiskauplus. Kuid hoolimata ühiskaubanduse mõju suurenemisest ei vähene üldised raskused. Võib märgata vaid elukalliduse vähenemist.

Mis teha edasi?

Tuleb jätkata hoolsat ühistööd nii üksiku tarvitaja kui ka kogu rahva huvides. Seni on ühiskaupluste ümber koon-

J. Nihtig,
ETK juhataja.

dund vaid 60.000 perekonda ehk kõigest viiendik kogu rahvast. Kuhu on jäänud neli viiendik osa? Arusaajad kodanikud peaks aitama äratada huvi ühiskaupluste vastu. Tarvitajate-nädala puhul on vajaline koostada iga kodaniku uksele ja küsida: Kuhu läheb sinu ostujõud? Kas oled mõelnud imejõule, mida annab väikeste ostude koondamine? Mida kavatsed teha raskuste vastu võitlemiseks? Nendele küsimustele järgnevatel läbirääkimistel tuleks selgitada: kuipalju võivad tarvitajad hoüda kokku iseendile ja kogu rahvale, koondades ostujõudu oma ühiskauplustesse. Selgitustel tu-

leb pidada meeles, et väikestest sentidest kasvavad suured summad. Näiteks, ainult üks sent hinnaalandust suhkru kilogrammilt annab aastas üle 27 miljoni sendi kokkuhoidu. Sarnaseid kaubaartikleid on sadandeid, mida ühiskaubandus suudab juba nüüd mõjutada. Vahetalitus odavamaks! — on ostujõu koondamise esimene ülesanne.

Ühistegelastel tuleb selle nädala puhul ka selgitada: mis tulu toob ühing oma liikmetele; millised on ühingu tulevikukavad; kuidas kõvendada sidet liikmete ja ühingu vahel ning koguda uusi liikmeid — kaasomanikke — ühiskaubandusele.

Kodumaa saadused aukohale.

Organiseerit tarvitajate ülesanne ei piirdu ainult vahetalituskulude vähendamisega. Tarvitajal peab olema õigus oma sõna öelda ka kauba häduse, hulga ja hinna kohta. See saavutetakse vaid ise oma tööstustes kaupa valmistades. Praeguse aja majanduslik kitsikus on osalt tingit ka tööpuudusest. Samal ajal toome aga välismaalt sisse kaupu, mida hää eduga võiks valmistada kodumaal. Valitsusevõimud on püüdnud kõrgete tollimüüridega takistada välismaa kaupade sissevoolu. Neid abinõusid võib kasutada ajutiselt. Lõplik otsustaja on siin jällegi kaubatarvitaja, kes otsustab, kas osta kodumaa või välismaa kaupa. Kurdetakse, et sagedasti muutub

kodumaa kauba väärtus kõrgete tollimüüride kaitsel. Halb kaup ei leia ostjat.

Ideaalne näib olevat kord, mis annab kaupa ja kuupalju tema jaoks on vaja valmistada. Seda korda püüab võita ostjaskonnale tarvitajate ühistegevus. Muidugi ei jõuta sellele ideaalsele seisukorrale ühe sammuga. Aegamööda ja kavakindlalt tuleb aga sammuda seda teed. Tarvitajate nädala puhul valib iga kodanik oma teeks: astuda ühiskaupluse kaasomanikuks ja nõuda oma ühiskauplusest esijoones kodumaal valmistet kaupa. Surema ostuhulga juures ei ole ühiskaubandusel raske nõuda kodumaa tööstusilt kindlamat ja kõrgemat kauba väärtust. Samuti võib ühiskaubandus vähendada ka kodumaa tööstuse müügikulusid ja alandada kauba hinda, kui küllaldaselt tööstureid ja tarvitajaid ühineb ühiskaupluste võrguga.

Kokku võttes ja lühidalt oleks tarvitajate nädala ülesanne ergutada igat kodanikku mõtlema, kuidas vähendada majanduslikku kitsikust, kuidas suurendada oma mõju meile valmistetava kauba väärtuse, hulga ja hinna kontrollimiseks. Mõtleme ja tegutseme. Ühistegelaste otsus on kindel: Tee ühiskauplusse viib iga kodaniku ja terve rahva majanduslikule iseseisvusele. Lähme seda teed!

4. XII. 30.

Ajanõuded ja kutseoskus.

(Koolide päänspektor J. Kiiveti referaat ÜENÜ sügiseselt esituskogult)

Mõni aeg tagasi tuli minul kõnelda kutsehariduse levitamise tarvidusest. Kõneõhutu korraldajad olid kõne päälkirjaks märkind „Henry Fordi jälgedes.“ Tundsin teatud määral raskusi, kuna ju Ameerika suurtööstur Ford ei olnud saand süstemaatilist ettevalmistust kutsehariduse alal ja sellele vaatamata saavutas erakordselt suuri tagajärgi. Need raskused osutusid süiski soodustavaiks kutsehariduse mõtte selgitamisel. Henry Ford, kes ise ei olnud õppind kutsehariduslikus koolis ja üldse käis koolis vaid kuni 14-da pluaastani, asu-

tas oma vabrikute juures Detroitis 1916. aastal tööstusekooli, milles oli alguses üks instruktor ja kuus õpilast, kuna aga 1927. aastal oli juba tööstuskoolis 125 instruktorit ja 1700 õpilast. See asjaolu on tõenduseks, kui kõrgelt Henry Ford hindab kutseharidust. Ühtlasi aga näitab ta, et ka ajanõuded kutsehariduse suhtes on nüüd teised, kui see oli, näiteks, aastat viiskümmend tagasi.

Iga kodanik meie riigis tegutseb mingisugusel kutsealal. Lõpetades algkooli võib valida järgmised teed: a) astuda ellu, kus

siis kutseala oskuse õpetamine jääb elu hooleks, parimal juhul ühes täiendava õp-pusega õhtukoolis või kursustel; b) as-tuda kutsealasse õppeasutisse, kus antakse otsene ettevalmistus teatud kutsealale; c) astuda keskkooli, kus omandetakse üldine haridus, mis annab üldise orienteerumise võimaluse, kuid ei anna vahetumat ette-valmistust mingile kutsealale.

Viimase viisi puudusi tahetakse paran-dada keskkooli suurema kui senini ko-handamise kaudu ümbruskonna tegevuse-alale, kuid siiski on praegu kutsekoolis õp-pijate arv veel liig väike keskkoolis õp-pijate arvuga võrreldes, kuigi esimese suht-es on märgata tugevat tõusu tendentsi.

Spetsialiseerumine tegevusaladel suure-neb, samuti suureneb võitlus olemise eest. Ajanõuded kutsehariduse suhtes suurene-vad iga aastaga, isegi iga päevaga.

Kutseala tegevusele ettevalmistamises otstarbekohaseimaks teeks tuleb lugeda kutsekooli või selle puudumisel täiendavat kooli (õhtukooli) neile, kes valmistuvad kutsealale tegevusele elu kaudu. Vähe on alasid, kuhu töösse astumiseks üldharidus-liku keskkooli (kui kutsealadilisi mitte siin arvata kaasa) haridus oleks vahetumalt küllaldane.

Käesoleval juhul ei oleks aga tarvidus peatuda koolide korraldusel, kuna rõhuv enamus ÜENÜ liikmetest on olnud sun-nitud astuma ellu ilma kutse- ja ka kesk-koolita ning vaid üksikuid on võimalus as-tuda nüüd veel kutsekooli. Tuleb vaa-data, kas ei leidu võimalusi, kuidas saada lähemale ajanõuetele ka käesolevalgi juhul.

Märgime kõigepäält, et igal kodanikul läheb tarvis teatud määral ametialalisi põ-hioskusi, milliste sisu erineb linnas ja maal, samuti mees- ja naiskodanikkudel — see-ga üldiselt neljasugune rühmitus. Nende ametialaliste põhioskuste tundmine üksi ei saa olla veel kutsealaliseks ettevalmistu-seks, kuid need on õieti viimaste aluseks. Kutsekool, muidugi ei piirdu ainult põhi-ostkustega. Neid põhioskusi, peale kutse-kooli, annab täienduskool ja ka eriainel-ine keskkool.

Nimetatud põhioskuste hulka kuuluvad käsitööde oskus (puutöö, natukene metal-litööd, naiskäsitöö, õmblemine, kudumine, nahatööd), aianduse ja teatud määral põl-

lumajanduslikud algoskused. Kui neid os-kusi ei ole omandatud ka täienduskoolis, millist kooli kõigile väga tuleks soovitada, kuna see on kättesaadav kohal kaugelt kergemini kui seda on kutsekool, siis tuleb ÜENÜ osakondel mõelda sellele, kuidas siin aidata kirjeldatud puuduse kõrvalda-misele, s. o. kutsealaliste põhioskuste omandamisel, — eriti oma liikmetele.

Ühingu liikmed moodustavad omavahe-lised töörühmad, vastavalt kutsealalisele põhioskusele; rühm võib alata tegevust, kui on kogunenud kaks osavõtjat. Aladel, kus tööseaded väikesed (näiteks tikandus), võib

J. Kiivet,
ÜENÜ nõukoguliige.

koguneda töötamiseks õhtuteel. Alal, kus seaded on suurt ruumi võtvad (näiteks puutöö), töötatakse kodus üksishaaval, ku-na tullakse kokku vaid nõupidamiseks töö-tamise viiside ja võtete üle, vahepääl vaa-datakse üksteise töid, arustatakse jne. On hää kui vahetevahel saab korraldada kur-susi, kuid ka ilma selleta on rühmatöö võimalik. Tähtsam oleks siin rändav inst-ruktor, kes peatub ühingu ümbruskonnas mõne päeva nõuandmiseks ja instrueerimi-seks. Tuleb kasutada nõuandjana igat os-kajat kodanikku (õpetajad, kutsekoolide lõ-petajad, linnas käies nõuküsimine). Rühmal peab olema üks liige, kellel on korraldaja ülesanded ja võim. Töötamise jaoks olgu aastate kaupa kava, millise annab keskju-hatus ringkirja näol. Kava umbes sellel meetodil, kui on seda Daltonplaan. Töö-vahendid, mis muretsatakse, lähevad tar-vis majapidamises. Keskjuhatus hoolitseb ka instrktorite eest neil aladel, kus ei ole neid vastavatel keskorganisatsioonidel. Aegajalt võib saata rühmadest üksikuid liikmeid kursustele väljaspoole. Alguses ei

oleks soovitav ühel ja samal isikul töötada mitmes oskusealalises rühmas, hiljem, kui mõnes rühmas töö edenend, võiks seda teha. Igatahes tuleb aga töötada kaasa mõnes üldalalises rühmas (näiteks laul), sest inimene ei tohi muutuda ühekülgseks.

Tuleb rõhutada, et ei saaks võtta sellist õppimist ametiala oskuse igakülgse ja sügava äraõppimisena. Töörühmades õppimine on vaid tarviline nende kutsealaliste põhioskuste õppimiseks, mis igal kodanikul on tarvilised, vaatamata tema ametile; seega ei saaks põllutööline sellise rühmas töötamise tulemuste tagajärjel oma ametit vahetada, näiteks, lukusepa ameti vastu.

Kirjeldatud õppimisviis on uus, kuid selle sihiks on vältimatute oskuste omandamine, sest on ju lubamatu nähe, et põl-

lumees ei oska omale valmistada reha ja ajada toobrile pääle vitsa või perenaine valmistada lapsele põlle. Kuid uus algatus ei tohi meid hirmutada. Lõpetan kirjutise alul nimetatud Henry Fordi elulookirjeldusest toodud neljast juhtlausest esimesega (My life and work — by Henry Ford): ei tohi olla kartust tuleviku eest ega möödunud aja liigset austamist. Kes kardab tulevikku, kardab tekkidavõivaid vigu, see piirab oma tegevusvõimet. Viga annab võimaluse uuesti algamiseks — juba paremail eeldusil. Ei ole alandav sattuda ausasse eksimusse, on alandav karta eksimust. Tehtud vigu tuleb kasutada kogemustena järgnevas tegevuskäigus.

Patria cara.

Jõulumõtteid ja mälestisi.

Saabuvad suurpühad ja iga päev täiendab jõulupilti. Turgudele ilmub jõluuasju, kauplusakende alla kiinduvaid lapsesilmi; koolides on jõlupalavikku, majades ja taludes jõluaskeldusi, inimhinges jõluelavust...

Elustuvad endisedki jõluelamused: mälestused lapseeest, koosviibimised ja jäljenägemised omaste, sugulaste, sõprade pool, jõluüllatused, kuuselõhn, jõluõhtused saanisõidud, kodu, koduküla,...

* * *

Mõningaist võrsilveedet jõluõhtu'st tuleb meeles üks sarnane eelliinilt. Saabus

jõulupost. Kodumaa tundmatuult naisnoorilt — ühe keskkooli naisõpilasilt — toodi meie rühmale kerge kuid kõhukas pakk. Avades lmnnes säält seltsimeeste suureks üllatuseks jõluküüsk kõige juurekuuluvusega. Kuusk kodumaalt! Vaevalt oskaksin nüüd veel kirjeldada elevust, mida ta meie kümnekonna eestivelle keskele tõi. Magnetiseeritult istusime ta ümber ja laulsime jõlulaulu. Venevelledki vahtisid imestuses muidu nii vaikseid eestipoegi ja kuulasid avasui meie marruläinud jõluõõ kontserti. Kustusid küünlad, otsustasime omapäraselt saabund kuusele sõjameheli-kult omapärase otsa. Üks teise järele süt-

tisid tikutulest pikal teel veidi kuivama lõõnd oksad ja iga oksa põledes kõlas jälle kodumaine laul. Ka kuski mujal süttis midagi ning tundsime end koduga ja kodumaaga mingis nägematus otseühenduses. Ning kuusevingus selgus meile sel ööl üks sinelitõde: meelitavam, kui siin „surma saarel“ — nii olime ristind jõe käärus jonnakalt vene vägede käes hoitavat saksa alalise tulealust saart — mingi küsitava suure isamaa eest surra, tundus ühe väikese kodumaa hääks elada. Sõnadeta ja instinktiivselt tundsime tõusvat tahet selle kodu hääks midagi välja paistvat teha... Mõnigi meist puhkab kaevikute karjamaal, või saare madala kraavi põhjas — kuid üle tosina aastaid hiljem märkan: sõjasangarid on pidand sõna ja mõni neist hiljem teisel liinil lõvina kaitsnud kodumaad ja langendki selle väikse kodumaa eest. Nii ilusana ja pühalikuna kui seda võib eemal tuleristseil viibiv sõdur, vaevalt küll keegi oskab näha kodumaad. Ainult sääl osatakse tunda selle sõna ürgtõsidust patriarhaalset. Ning vaevalt küll ükski riiklik samm oleks moraalselt kaaluvam kui anda sõdurile maad.

* * *

Maa, mis meid toidab ja kannab, on kallis ka sellele, keda meie — kultuurinimesed — üleolevalt kutsume metsinimeseks. Westermargi järele on veddalane surmahaige, kui teda Ceyloni süngeist metsist ka vähesekski viiakse eemale. Koduigatsus otse piinab salomonsaarlasi, kui need purjetavad Fidshi saarele istandusile. Madagaskari hõimud võtavad matkale minnes kotiga kodumulda kaasa ning austraallane, keda taheti uurimisreisile võtta kaasa, puhkes nutma ja pomises: Mu kodu, mu rahvas, ma ei näe teid siis enam kunagi!

Kodukohasse kiindunud olid ka ajaloolised rahvad. Kogu klassiline Kreeka oli üks suur koduarmastus ja vana Room isamaalsuse ehtne eeskuju. Seda rooma arusaamist tõlgitseb Cicero: kõigist inimsuhteist on tähtsam ja kallim suhe kodukohale.

* * *

Tänapäeva noorus on tehnika, radio, kirjanduse, ajalehe kaudu kontaktis kogu maailmaga. Ent tal on ka koduigatsust ja isamaalsust kuigi see on vahest kõrgelennulisem ja komplitseeritum ja tal puudub Koidula õrnus. Westermarg on isamaalsuse mõiste algupära uurind ja sisaldab see tema järele tugevat annust teoaktiivsust. See pole mingi uinuv latentne tunne, vaid järeljätmatu töö oma kitsama ehk laiema kodukoha või koduma hääks. Kool rakendab osalt tõhe, kaugelt suurem osa koolitööst jätkub väljaspool kooli kodukohas. Olgu põllumehena, majandustegelaseks, juhina, koondatajana, teiste, või enesekasvatatjana. Tööpõld on avar ja palju ruumi ühisele algatusile majandusliku ühistegevuse või muude kultuurülesannete alal.

* * *

Tulevad pühad. Tuhandeid maalt linna valgund koolinoori ja kodust välja kistud kodukaitsjaid valdab koduigatsus, igatsus väikese kodu ja kodukoha järele. Ent pole see ainult igatsus omaste, vaid kogu kodukoha inimeste, ümbruse ja tegevuse järele. Andugem siis pühadeajalgi sellele aktiivsusele. Viigem linnast oskusi ja teadmisi külla ja toogem säält taas maaõhku linna. Olgugi rasked ajad, pole maailm siiski müreorg ja esivanemate suuril pühil ei sünni meil ohata ega leinata. Kogunedes ja ühisel jõul võivad noored mõndagi ilusat ehitada siia Soome lahe, Peipsi ja Pärnu vete vahele, kus asub meie väike kodu. Selle väikese kodu kaudu kasvabki suur patriarhaal.

A. M.

Mida tarvitsed rikastumiseks? Aega, kogemust ja õiglust oma seesmise tunde kõrval. Iga uus päev toob uusi kogemusi. Iga kogemuse hetk takistab su hinge vaibumast enne ja karastab sind. Su põnnistelu tulemused on ainus tõeline rikkus.

Maria Jotuni.

Näitlemisest kylanäitelavadel.

Igasugu koosviibimisist ja olenguist maal on praegu ikkagi veel harrastetuim vorm segaeeskavaga pidu, kus kaalukam osa kavataitest langeb näidendile. On huvitav korraks vaadata, mida mängitakse, kuidas mängitakse maal, milline on see „teater“ ja tema „repertuaar“, millest peab rahulduma maainimene.

Paljudes YENY osakondes töötavad näiteharud, paljudel neist on juba oma näitejuhid, tegutsetakse intensiivselt ja püütakse paremusele, ent kõikjal on ikkagi veel palju sellest paratamatust koomikast ebasüdsal paigal, mis nii omane asjaarmastajate näitelavale. Kulub palju aega ja pysivat tahet, enne kui sellest võib vabane da täiesti. Ent siiski ka algajad diletandinäitlejad võiksid praeguseski olukorras tõsta kõrgemale nii lavastuse kui ka mängu kunstilise taseme.

Kyll äärmiselt viletsas seisukorras on esmajoones näitelavade tehniline ja dekoratiivne külg, mis sageli annab end valusalt tunda. Lavad on väikesed, mõnikord otse võimatuks osutub mahutada sinna vajalikke tegelaste gruppe. Seintes puudub tarviline arv avausi, ruumid on kylmad ja kõledad. Kurb vaadata kerges riietuses metsaneitsite ja haldjate jõuku kylmast sinisena otsimas abi ainsalt ahjult. Siis toasüstus. Seistakse vahel otse möödapääsmatu raskuse ees, nimelt: kuidas hankida mööblit krahvlikku või koguni kuninglikku elamusse. Asja lahendus aga enamasti ei too endaga muud kui kurba naeruväärsust. Mõnikord kyll häätahtlikult katsud unustada kõik selle disharmonia, saades aru puuduste vältimattusest, eriti siis, kui näed, millise hoolega on püütud katta tyhje kofti, vähegi ilustada ja kaunistada kõledust ja puudust, kui ilmneb hää mäng, tegelase tööline syvenemine oma ossa. Sel juhul kuulaja tõesti jätab kahe-silma-vahele halva ja algelise lava ja tehnilised vead. Ent tarvitseb vaid vähe eksimisi selleks, et viia publikut kahjurõõmsa kritiseerimiseni, selleni, et otsitaks välja kõik esemed ja nähted, milledest saaks naerda, kysimata siis, kas laval toimub parajasti tragöödia või komöödia.

Parim soovitus hoidumiseks neist eba-meeldivusist oleks kyll see, et võimalikult vähe võetaks lavastamiseks selliseid „krahvlikke asju“, mille tehniline läbiviimine osutub lihtsalt võimatuks.

Paljudgi on kurdet viimsel ajal näidendite puudusest, eriti maa lavadel ei leidu palju kohast. Korraldetselle takistuse kõrvaldamiseks isegi näidendite võistlus, ent ikkagi on valik vägagi raske. Just algupäraste ja lihtsate asjade puudusel tikutakse mängima selliseid kõrgeleululisi asju nagu Garricki „Naine, kes tappis.“ Parem jäädagu kyll vana Kitzbergi juure, sääl on ikkagi palju paremaid eeldusi, tänuväärsemaid võimalusi oma võimete arendamiseks. Vastandiks ylejöu käivaile ettevõtteile leidub näidendite valikus veel väga palju alaväärtuslikku prahti just lühikeste komöödiate näol. Otse inestama peab, kust tuhnitakse välja igasugu labaseid „lustmänge“ igivana ja otse kõrvuhaavava keelega. Selliseis komöödiais tavaliselt on osadki nii ilmetud ja väheylevad, et hää näitlejagi ei suuda sääl tuua esile oma võimeid. Sageli vabandetakse sellist valikut maapubliku arenematu maitsega, kes vaid lihtsast naljast leiab rahuldust, ega püütägi pakkuda midagi paremat ja tõsisemat. Omeli on eesmärgiks massi maitsete taseme tõstmine, näitleja võimete arendamine, mitte eeskava täitmine mingi odava ja väärtusetu naljaga, millele inimene, kellel natukenegi arusaamist ja kriitikavõimet, yldse ei suudagi naerda. Ollakse syydi ise, kui mõne väärtuslikuma ettekande puhul harveneb publik. Siis mängitakse kindlasti seevõrra uniselt ja igavalt, et ei suudeta kõita inimeste tähelepanu ja huvi lavale.

Parema kordamineku ettevõttes kindlustab näitejuhi olemasolu. Peab tingimata olema üks isik, kes juhatab ja torgib tagant teisi, üks, kes võtab asja tõsiselt ja töötab innukalt. Ei olegi vajaline, et juhataja eviks ise erilisi kogemusi ja ametioskusi, vaid et keegi natukenegi arusaajam ja andekam isik võtaks korraldused ja näpunäited enda hooleks. Juhataja vähemalt saab yhistada tegelaste mängu, eemal-

dada suuremad kõrvalekalded ja vead, õpetada, anda juhatusi oma nägemise järgi. Ent meie oludes ollakse enamasti nii väiklased ja arenematud, peetakse endast seevõrra palju, et tundub alandavana olla teise käsutada ja õpetada. Vihastetakse vähemastki märkusest. Oleks suur samm paremusele, kui suudetaks distsiplineeruda juhataja korraldusile. Ei ole tähtis, et see üks hulga seast peaks andma kohe kunstipärase lavastuse, rõõmustav seegi, kui ta suudab viia läbi oma maitse ja arvamise,

jutusel, täiendama liigutuste ja yldise vaba esinemisega päätegelaste mängu, mitte seisma liikumata nukkudena vaid ruumitäiteks laval. Nagu orkestris teised viiulid saadaavad esimest, nii laval kõik kujud peaksid looma yhiskõla.

Lavastuses peab pöörma tähelepanu sellele, et kooskõla oleks ka riietuses, toasisustuses, dekoratsioones, et ei ilmneks liig silmihaavavaid erinevusi. Vähemalt olgu riietus yhest ja samast ajajärgust. Mitte kuidagi ei sobi näiteks moodne soeng

Siis, kui meile jõuluks tuleb lumi...

vedada koormat yhes sihis. Siis kindlasti hakkab nihkuma raskus, kui mitte teised ei esine luige, vähi ja havina.

Yldine harmoonia on lavastuse ja mängu paratamatuid nõudeid. Peavad olema kooskõlas näitleja ja tema osaga hääli, ilme ja liigutused. Nõudlikumad, kui see ehk näib esialgsel harutlusel, on massiosad. Tavaliselt enne eesriide tõusu jooksevad saalis ringi hädiste nägudega inimesed ja otsivad säält puuduvaid tege-lasi, kes siis pistetakse esitama tummi osi. Sageli aga need on raskemad kõneosist. Kõrvaltegelased peaksid olema igal har-

ja rokoko kleit, ega või peen härra esineda frakis ja seejuures järsku halles riidestkingis, pääs sonimys. Ei tohi kunagi negatiivsete tyyptide juures liialdada inetuse ja välimuse naeruvääristamisega. See sageli muutub segavaks mängule, näitleja ei saa tõsta esile omapära ega positiivseid jooni, kuigi ehk viimseid vaja yldise tuuma mõistmiseks. Samuti ei ole sobiv toonitada äärmist vaesust just riietuse liigse närususe ja lipendamisega.

Äärmiselt tähtis on osade kohane jaotus. Tavaliselt ei taheta esineda negatiivsetes osades, samuti millegipärast viha-

takse vanaeide kuju. Ent ometi sageli need on tänulikumad esimeste armastajate mägusaist osist. Vanaeidena võib luua toredamad tyybid, pakkuda publikulle oma paremat ja maitsekamat huumori. Oieti peaks sügisel, hooaja alul määrama umbes kindlaks õpitavad näidendid ja jagama osadki mitmekesiselt, nii et iga näite-trupi liige võiks harjutada võimaluse korral erinevaid osi. Ei pea ju olema needit üks alaliselt tola osa kylge, teine tembel-det esimeseks armastajaks, kolmas köögi-tydrukukuks. Ent siiski peab korraldama kõik võimete ja eelduste kohaselt, andes vaid näitlejalle võimalust igakylgseks väljendu-miseks.

Näitekunsti taseme tõstmine maal ei ole ainult eesmärgiks ja sihiks parema lavas-tuse pakkumises. Teiselt poolt ta on vahendiks noorte arendamises. Seepärast ei pea näiteharu töötama vaid selleks, et õppida selgeks mõni näidend võimalikult ruttu ja vähese vaevaga eelolevaks peoks, kylll aga peab ta esinema osakonna pool paremate saavutustega oma püsivast ja kestvast fõöst. Siis peab astuma lavale nii, et kõik oleksid kindlad oma tegevuses ja kõnelusis, et oleks hää ja juba varemini harjutet kok-kumäng. Sufilõör tohib olla ainult käsi-puukuks minekul yle jõe, mitte aga pääste-rõngaks uppumisel. Etenduse alguses peak-sid olema kõik kohal, samuti muretsset kõik vajalikud esemed. Riieutumises ei tohi hili-neda keegi, ei tohi tulla ette juhust, et näitleja on alles pooleli oma korraldami-ses, kui teda on juba vaja. Midagi häarmi-selt piinavat ja tyytuvat maapidudel on viimse võimaluseni pikad vaheaajad. Oieti tähtsam kui kõik muu, tähtsam kõigist eel-pool loeteldud vajadusist oleks see, et kat-sutaks luua niipalju distsipliini ja korra-likkust, et alataks etendusega õigel ajal ega venitetaks vaheaegu tunni pikuseiks. Võib katkestada publiku viimse kannatu-se, ei suuda seda sageli päästa isegi hää mäng, kui juba inimesed vaheajal on ha-kand haigutama. Vähemgi viivitus võib hävitada kogu mõju, ja sageli esineb pub-liku soovil saatkond palvega: „Olge hääid inimesed, jätke pooleli, saaks ehk veel en-ne hommikut tantsida paar tundi.“

Ent juhtub ju, hoolimata kõigist ette-valmistusist, ebameeldivaid komistusi ja se-

Kõik ärksamad naised

loevad „Eesti Naist“!

Naiste ja kodude ajakiri
„Eesti Naine“

Hinnata kaasaanded: „**Väikeste Sõ-ber**“ ja **mustri ning lõikeleht.**

Ilmub kord kuus

suures 32-leheküljelises kaustas.

Hind: 4 kr. aastas, 2 kr. pooleaastas ja
 1 kr. veerandaastas.

„Eesti Naine“ käsitab oma sisulises osas kõiki naise ellu puutuvaid küsimusi. Praktilises osas annab nõu käsitõös, riie-tuses ja majapidamises.

**Tellimisi võtavad vastu kõik
 postiasutused ja suuremad
 raamatukauplused.**

gadusi laval. Neade likvideerimisel ei tohi kunagi kaotada pääd ja jääda abitult seis-ma, vaid leidlikkuse ja kylma rahuga päästa seisukord ja jätkata mängu. On ju iseendast piinlik, kui revolvrüst ei tule pau-ku ja tapetu vaikselt peab heitma pikali, see eeldab ehk tõsisel kohal liigset koomi-ka, ent pyytagu vääratus parandada hää mänguga, eemaldades publiku mõtted va-hejuhtumilt.

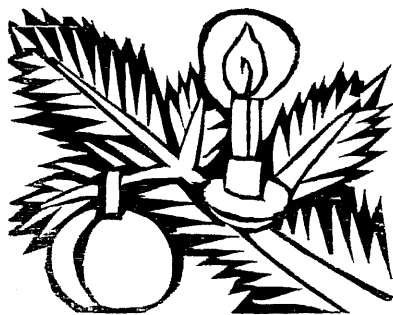
Raskem on toimida juba siis, kui ligineb kriitiline silmapilk, mil teine toasolevaist härradest peab haarama revolvri ja põm-mutama selle tyhjaks oma vis-a-vis pihta, revolver aga on kukkund diivani ääre alla ja meehehitlikult ringi vahtivat kaaslast nähes, kellest peab saama tema mõrtsukas, ohver õpetab, sosistades liiga kuuldavalt: „vaata diivani alla, vaata diivani alla!“ Muidugi on siin paratamatu määratu nae-rulagin surma momendilgi. — Samuti mä-letan oma kogemusist, kus kord „Sootu-lukese“ ettekande puhul oli lahti unu-nend etteylejakasti avaus, mis eesriide ker-kides mustendas rahulikult kesk põrandat rahva lõbuks. Noormees ja Neid on näite-

laval, on väga tõsine moment. Sisse astuv Isa, kes käind tytart otsimas ja peab ytlema sygava häälega syngeid sõnu, laiendab selle tooni ka enda arvates „päästvale“ märkusele: „Näe, lapsed jätnud keldriluugi lahti, mõni võib sisse kukkuda“ ja rahulikult suleb avause. Mäng läheb oma rada... Sama näidendi ettekandel juhtus seegi viperus, et hetkel, kui sootuluke pidi kerkima soost kadakapõõsa tagant, kostis põranda alt myra, muinasjutuline neitsi tampis rusikatega lage ja söimas vihaselt, keegi oli kas teadmata või nimelt lykand suure kivi seks otstarbeks eriti põrandasse saet augule.

Sellised äpardused on liigagi sagedasi nähteid, nendeta ei saagi nagu publik naerda kyllaldaselt. Ja ometi on ju maal selline käsitus laialt levind, et näidend peab olema midagi lõbusat ja naljakat. Arvatakse, et peab tingimata eksisteerima naer. Seetõttu publik saab sageli väärkäsituse näidendi sisust ja mõttest. Kritiseerib, läh-

tudes hoopis vale suunas. Näitleja ja näitejuhi ylesanne on esmajoones syveneda ise teose idzesse, tunda ja elada kaasa oma osaga, ja siis katsuda kõita publikut ettekandega nii, et see tähelepanelikult jälgiks ka „igavat“ ja „naljadeta“ etendust, leides säältkki rahuldust. Tean juhuse, kus hoolimata primitiivsest lavast ja nigelaist dekoratsioonest, ent võrdlemisi hää ja hoollega ettevalmistet mänguga Järviluoma „Põhjalaste“ etendusel suudeti kutsuda esile suurt vaimustust ja ovatsioone.

Muidugi, nagu juba mainisin, ei saagi nõuda näitetruppel maal, praeguses olukorras, kus puudub tehniline korraldus ja näitlejate vajaline ettevalmistus, kuigi hääd ja kunstiväärtuslikku lavastust, ent kõigist peab paistma siiski, et on nähtud vaeva ja töötet andumusega. Kui igayks pyyab pakkuda oma võimete kohaselt parimat, siis võib aegamööda siingi märgata progressi. Leili.

Setust ja muust.

Kustas.

Kirjutises „Mälestusi vana-æstlastest“ P. Speek avaldab arvamist, et „setu“ sõna on tulnud eestikeelse „see“ ja venekeelse samatähenduslise sõna „to“ liitumisest, sest ta oli tähele pannud nende kahe sõna koostarvitamist praeguses setu keeles. Kuid ta teeb hulga paremini meie ametlikest keeleuurijaist kahtlemisega, kas see on õige seletus ja kutsudes avaldama teisi oma arvamisi. Meie keeleteadus vaatab asjale tükitöolisena — kui sõna päritolu on „äraseletet“, siis on see „teaduslik tõde“ ja häda sellele kes kahtleb!

Kaheldes oma „setu“-sõna seletuses P. Speek sellega paneb kahtluse alla ka selle „teaduslise“ meetodi, millel põhjeneb seletus.

Just seda ongi tarvis — see sõnade seletamise meetod on vaid esimesi katseid asuda sõnade päritolu ja sünni seletamisele. Kahjuks on see algeline meetod võtnud meil valitseva seisukoha ja viind rapa mitte üksi keele-, vaid ka ajaloo uurimise.

Meile on see meetod toodud kuulsa Taani keeleteadlase prof. dr. V. Thom-

sen'i teaduslikkude tööde kaudu, mis on meie ja Soome keeleteaduse nurgakiviiks. Prof. dr. V. Tomsen'i pidasid ja peavad tänini nende maade keeleteadlased oma juhiks ja käivad tema jälgedes pahatihti pimedast pääst.

Selle meetodi tulemuseks on aga määratu vassing: meie ei tea enam millised on oma sõnad, millised laensõnad. Selle meetodi alusel võib väänata kõiki küsimusi, nagu paju-vitsa. Keegi sakslane tõestas selle meetodi najal 1915 a., et Jeesus Kristus oli — sakslane. See tegi minule nalja — ühes oma vestes jätkasin sakslase seletuse arendamist seni, kui lõpptulemuseks osutus, et Jeesuse Kristuse õige nimi on August Schmidt, sündind Pärnumaal, Toris aastal 1891 ja teenib lipnikuna N. rügemendis. Keegi lätlane seletas hiljem samuti, et Adam, Noa, Mooses j. t. piibllised härrad olid lätlased. Jne. jne. jne.

Samal alusel on kuulutat laensõnadeks suurem osa eestikeelseid sõnu.

Kuna ajaloo uurimisel on keel suureks teguriks, siis mõjub see keeleteadusest hõlvavalt ajalooliste sündmuste valgustamisele. Eriti rusuvalt on see mõjutand eestlaste ja soomlaste ajaloo uurimist, sest siin on tehtud veel üks väga tähtis eksisamm: on käsitet laensõnu negatiivselt kultuurilise tasapinna hindamisel, s. o. võet tõena, et kui keeles puudub sõna, siis see tähendab, et puudus ka ese ehk mõiste. Näiteks, H. Moora tuleb otsusele, et eestlased ei osand ehitada maju, vaid elasid roovides, kuuse kosel ja okstest kodades, kuni õppisid lätlastelt palkidest maja ehitamise.

Soovitan lugijail värskendada oma mälu sel alal A. Põrk'i, H. Prantsu ja teiste eestikeelsete „eestlusajalugude“ esimeste päätükkide veel kord lugemisega. Näete, et nende järgi eestlased olid päris metsik, arenematu, rumal rahvas. Kui sääl jagatakse kiitust sõnades vanade eestlaste vaprusel, vahvusel, vabadusarmastusel ja paljudele voorustele, siis tundub see tehtuna, sest need sõnad on vastolus muude andmetega. Paistab nii, et autor teeb armsa näo väga hapule suutäiele.

Sarnasest sipelgausinusega kokku korjatud närususest on vaid üks tulemus, et too vana eestlane oli närune,

rumal, koolisklev rahvake, kes täielikult väärts oma kurva saatuse, „700-aastase orjuse“ näol. Ükski tehtud sõnakõlksuline kiitus ei suuda seda muuta.

Sellel on aga määratu suur tähtsus rahva hääle käekäigule ja elule. Iga normaalne inimene püüab paremusele, püüab põgeneda närususest. Kui arvatakse, — teadus on selgeks teind, et eesti rahvas oli tobe, rumal, närune, siis on arusaadav püüd maha salata oma rahvuslist päritolu, põgeneda omast rahvusest ümberrahvustamise teel. Olles ausameelne ei saa pidada sarnasel juhul neid rahvuslikke põgenikke alatuteks desertiirideks, sest nad kippusid enda arvates närususest paremuse poole. Kas seda võib panna süüks inimesele?

Süü on neil, kes ei ole suutnud seni ega suuda veelgi aru saada selle põgenemise põhjustist, sellest, et eesti rahvas on tehtud narriks, tobedaks, rumalaks „teaduse“ nimel tema enese silmis.

Oleks olnud parem mitte kirjutada ainultki sõna Eesti ajaloost, kui et kirjutada seda praegusel kujul. Pæetagu enne aru iseenes: juures, otsustetagu tõenäolikkuse piirid ja alles siis astutagu rahva ette. Seni öeldagu avameelselt: „asi on tume — meie ei tea veel midagi tõenäolist.“

Ent seda ei tehta.

Selle asemel ehitetakse sipelga usinusega närususest hunnikut, millest võrsub rahvusline deserteerumine kadakluse, tiblastuse, kosmopolitismi, kommunismi ja muudesse ismidesse kuni esperantoni.

Ent iga desertiir viib endaga hulga vaimlist ja füüsilist jõudu ning majanduslist väärtust. Ka ilmamered oleksid kuivand ammu, kui nad pinnalt aina auraks ja jõgedest ei saaks tagasi vett. Tänapäevani on Eestist ainult pumbat välja inimesi ja raha, kuid asemele toodud ei ole.

Kuidas võib siis kasvada Eesti vaimliselt ja majandusliselt?

Süüdi selles on meie avaliku arvamise juhid ja tegelased, kes ei viitsi mõelda ega suuda näha ürgjõude, millel põhjeb rahva rikkus ja edu, vaid nõuavad ainult orjalikku tapvat tööd ja püksirihma pingutamist, unustades et „sõelaga ei saa kanda vett.“ Psühholoogia on see põhi, millel põhjeb ka majandusline jõukus.

Kirjandus ja elu.

O. Ibius.

Ma ei taha hakata epistlit lugema sellest, kuid mitmekesine praktilise sisuga kirjandus on seot eluga, vaid järgnevas tahaksin viidata ilukirjanduse ja elu vastastiku-seile mõjundele. Meil valitseb veel usna sygavalle juurdunud umbusklikkus kas või põllumajanduslikugi kirjanduse elulikkuse kohta — see olevat vaid kirjutuslaua taga valmind ja niiviisi eluvõoras.

Nii suhtutakse puhtpraktilise eesmärgi-ga kirjandusele. Mis siis kõnelda kirjan-dusest kitsamas mõttes, s. o. ilukirjandu-sest. Sellele vaadatakse kui asjatulle aja-raiskajalle, kulutamisele.

Ent mis on kirjandus muud kui päämi-selt inimest, selle toiminguid ja ymbrust, milles see oleskleb, kirjeldav ja kujutav!?! Ta ei võta vaid elu nähteid alati samas järjekorras kui need elus esinevad, vaid valib endale sellest üksikuid kirjanikku hu-vitavaid osi, puhastab need kõrvalisest ja niiviisi pakub meile elu keskendett kujul, mil pääliskaudsellegi inimesele saab näh-tavaks muidu elu mitmekesise rikkuse rä-gastikku peituv üks või teine osake inim-hingest, inimeste suhetest, ymbritsevast loodusest ja mujalt. Nii on kirjandus kui mikroskoop mis ei suuda korraga pak-kuda meile kõigest ylevaadet aga kordkor-ralt, järkjärgult edasinihutatuna uute ese-mete kohale on võimeline meile peagu kõike seda näitama, mis muidu jääks oma väiksuse tõttu inimsilmale nägematuks. Kui meil poleks sellist oivalist vahendit, maa-ilm oleks meile hoopis kitsam ja vaesem.

Kirjandus on mikroskoop elunähte vaatlemiseks. Ta on „elupeegel aruka ja nägija inimese käes“ (H. Raudsepp). Kodu ja selle lähem ymbrus, meid ymbritsev seltskond ja inimesed võivad pakkuda mei-le palju ilusat, meid ylespoole tõstvat, elu-jõudu andvat ja meid mitmekylgselt rikas-tavat. Kui paljudelle siiski on see kogu eluea vaid yhetooniline hall ja igav, kuna selle välise kujuga ollakse harjund ju va-raseist lapseea tajumusist alates ja syga-vamalle „ei võta“ enam tähelepanu või-me. Ja kas on vähe neid, kes on saand sellest teadlikuks alles kirjanduse kaudu,

olles alateadlikult hakand võrdlema raama-tus jutustet ymbrust oma tõeliku ymb-rusega.

Mis ongi aluseks kogu meie suhtumisele välisilmaga ja iseendagagi? Mis on mõõ-dupuuks, mille alusel hindame, et endale valida võiksime väärtuslikumat? Alus mil-lelt lähtume, on vast mingi ebamäärane arenemispyye, mis kõiges avaldub, ent sel-le jälgimisel teonäitajaks on võrdlemine.

Kirjandus pakub meile määratus kyl-luses elunähteid selgepiirililise kujundeis ja niiviisi avatleb neid yksteisega kui ymbrit-seva elugagi võrdlema. Võrdlemine aga on aluseks teadlikuks saamiseks mitmeke-siste elunähte väärtusest. Ja sellest tead-likke olles, olemis juba õige suure sammu lähemalle jõudnud endast omapärase isik-suse kujundamisele, isiksuse, kes pole enam ilmetu ja masinlik kariinimene. Nii saab meile täiesti mõistetavaks Joh. Barbaruse ytlus: „Luule ei kujuta ainult, vaid ku-jundab, loob, ehitab, — pystitab uued ideelised tähised inimsoo rynnakuks päikesepaistelise tuleviku poole.“

Lisaks sellele sygavväärtuslikule iseseis-vale võrdlemisele, hinnangulle kihutavale kirjanduse mõjule, mida pean kirjanduse suurimaks teeneks tema otsekohe ellu mõ-jumisel, mainitagu veel kirjanduse kaudu pakutavad endaga kaasatõmbavad — tihti kyll kahjuks arvustamata, seesmiselt omaksvõtmatult — eeskujud ja kirjaniku poolt propageeritavad ideed. Amundsen ja Sven Hedin jutustavad, kuid nad maade-uurimiseks said tõuke varemate polaar-

Soovitan tapeete

moodsais mustreis, ja mitmesugugu

värve

Rohu, värvi & tapeedi kauplus

K. Dutschinsky

Tallinn, Paldiski mnt. 8

uurijate reisikirjeldusist, „onu Tomi onnike“ on olnud õhutamata Ameerikas orjade vabastamist, „Tasuja“ on toond vabaduse ja rahvustunde mõnegi eestlase rinda, „Läänerindel muutusetat“ on paljugi silmi avand sõja mõttetuile koledusile jne. jne. Võiks seda rida venitada lõpmatusse.

Tuleb vaid märkida, et selles kirjanduse pakutavi eeskujude ja ideede kriitikata omaksvõttus peitub suurim ja võib olla ainuski põhjus kirjanduse halvakski mõjuks. Kirjandus pakub elu selle miimepalgelisuses, pakub hääd ja kurja, ilusat ja inetut ja kunni me selle valimatult ja võrdlematult omaks võtame, tammume me samuti pimeduses ja tihti isegi hoopis mylgaste aurusemas roosteudude uimastavamas pimeduses kui siis, kui me kirjandust ei lugend ja end ymbritsevat elu ikkagi ei võrrelnud, vaid kommete ja harjumuste oheliku otas, isegi teadmata milleks ja nägemata — kuhu.

Kaudselt pakub kirjandus veel kasu sellegi kaudu, et raamatut lugedes vaba aega kasutatakse mõnelgi hetkel kui mitte tingimata kasulikult siis vähemalt kahjutult, sellal kui see kirjanduse puududes oleks vast kulund isiklikult ja yhiskundlikult kahjulikeks lõbusustiks.

Näeme, et kirjandus on võrsund elust, on elu kujundetu ja omakord kujundab elu. Võiks öelda, et ta on vahendeid elu enesekujundamises. Kui lugeda kirjandust ja säält omaks võtta ainult isikliku võrdlemise kaudu õigeaks tunnistetu, siis võib olla kirjanduse mõju lugejalle ainult positiivne. Selleks on tarvis vaid syveneda loetavasse ja hoida valvel oma arvustamisvõime.

Ilukirjanduski võib olla paljuil juhtumeil yghelt või teiselt alalt otsesid teadmisigi pakkuv.

Olen teadlikult vaadelnud siinkohal kirjanduse teisejärgulist ylesannet — pakkuda otsekoheseid abilisi tegelikuks eluks, jättes hoopis vaatlemata kirjanduse esmajärgulise tähenduse ja ylesande kunstilise naudingu võimaldamise alalt.

Nii siis: kirjandus ja elu on yksteisega lähimas yhenduses ja sellest teadlikkude ylesandeid viia muidki sellest teadvuselle ning kaasa aidata, et leviks lugemisoskus, selle sõna kitsamas mõttes. Meie kool ei suuda veel seda oskust anda. Kasu on sellest nii kirjandusele kui elulegi, s. o. igale kirjanduse kasutajale-yksikisikule kui kogu rahvalegi.

Terve elu pole muud kui vormiõõtnud küsimused, mis kannavad endas vastuse idu — ja vastused, mis rasedad küsi-

musist. Kes näeb selles midagi muud on narr.

Gustav Meyrint.

Jõudu tööks eeloleval talvel!

E. Svarzberg.

Sügise tulekuga algab ka kõigis organisatsioonides ja ühinguis intensiivsem tegevus, sest suvi ei lase oma kiireiselooga tööd tõttu maa-organisatsioonid kuigi elavalt tegutseda.

Jälle seisame talvise tegevushooaja lävel ning valmistame töökavu eelolevaiks tööks. Meie noored, kes tegutsevad ÜENÜ osakondades, peaksid võtma oma

juhtlauseks töö alul Taani rahvaülikoolide isa ütluse: „Südamlik, hõõguv, elav, isiklik sõna on ainuke, mis suudab rahva uueks luua.“

Sarnasele „elava sõna teele“, millele on rajatud rahvaülikoolid, peaksid ka kõik organisatsioonid välja jõudma. Meie sellside tegevus olgu teguriks, mis puhastab vaimu ja avarab silmaringi. Ta olgu

meis vaimlise elu äratajaks — ühiskondli- seks kasvatajaks.

„Inimene on ühiskondlik loom“ (Aristoteles), ühiskondlik elu aga kultuuri alus. Iga üksiku isiku püham kohus oleks kanda väärikalt neid kohuseid, mis ühiskondliku elu seadus meile pääle paneb.

Ühiskondliku elu arendamine on ühtlasi ka haridustöö edendamine, on meie rahva kasvatamine.

Haridustöö on raskemaid üldse. Isik, kes tegutseb sel alal, peab omama võrdlemisi selge mõistuse — hää kannatuse, ning pääle selle korraliku, kasvatet tahtjõu — energia.

Kas on see meil olemas, kes me juhatame teatud org-i tegevust? Arvan, vist mitte...

Nüüd uue tegevushooaja alul, peaksime arvestama seda väga palju, järele kaaludes kõiki neid võimalusi, mida võiksime leida töö intensiivistamiseks ja ühtlasi kontrollima iseendid.

ÜENÜ on organisatsioon, mille tegevus väga laialdane.

Meie võime oludekohaselt oma tegevust elustada kursuste korraldamiste, loengute j. m. näol.

Kursuste korraldamisel peaksime aga silmas pidama seda, et see sünniks enam-vähem kohaliku ümbruskonna soovil ja käsitaks olulisemat ning vajalisemat.

Soovitavam oleks üle minna tegelikule õpiringi süsteemile, kus sõnavõtmine annab elevuse ja intensiivsema kuju asja käsitelule.

Ka lektorite nõutamine ei peaks tegema raskusi, sest Eesti Haridusliidul on olemas oma lektorid ning samuti ei puudu meil ka ÜENÜ-s inimesi, kes võivad maa-osa-kondi külastades midagi pakkuda.

Meie osakonnad on olnud siamaani liig võõrad üksteisele. Peaksime tutvunema enam. Korraldame rohkem külalisõhtuid, kutsume tegelasi naaberosakondadest ja püüame tegutseda käsikäes.

Seegi toob halli, igapäevasesse tõhe uut valgust ja virgutust.

Jõudu tööks!

NOORSOO TÖÖMAILT

Uudisi Soomest.

LÖUNA-KARJALA noorsooliit Viiburis pidas 9.—11. novembrini oma 40. aastapäeva. Selleks puhuks oli Viiburisse kogund 150 kohalisest ühingust üle 300 esitaja. Juubeliks olid Helsingist kohale sõitnud soome haridusminister Paavo Virkkunen ja Noorsoo Keskliidu esimees prof. V. Pesola. ÜENÜ Keskjuhatuselt juubilarile saadet tervitusaadress äratas suurt tähelepanu. L. a. külastasid l.-karjalased meie juubelipidustusi ja Tallinna osak. segakoor ja tantsurühm L. Karjala maakondlikke pidustusi Jääskas, Imatra lähedal. Liidu ümber on koondund ligi 300 noorsooühingut L.-Karjalas. Esimesed noorsooühingud Karjalas asutati 40 aasta eest soome üliõpilaste poolt.

SOOME KORDELINI nimelisest erakultuurkapitalist jagati k. a. novembris sel a.

jagamisele tulev summa umb. 12 milj. eesti marka. Toetusi kultuurülesannete täitmiseks, välismaile sõiduks jne. anti ligi 200 isikule või ühingule 8000—30000 soome margani. Toetussaajate hulgas on kunstnikke, kirjanikke, teadusmehi, kasvatustegelasi, noorsooühinguid jne.

SATAKUNNA põllumeeste selts jagab tuleval aastal Raumas peetavil maa-tulunduspäevil erilised auhinnad neile taludele, kes ju üle 200 aasta on pidand talu ühe ja sama suguvõsa käes. Satakunnas olevat niisuguseid talusid võrdlemisi palju.

SOOME KUNSTINAITUS avati neil päevil Tallinnas, mil puhul Tallinna kunstimehi külastasid rida soome nooremmaid kunstnikke. Näitusel on esitet 41 soome nooremapäolve kunstiinimest, kelledest Alanko, Kulove, Sallise, Engbergi j. t.

tööd äratavad tähelepanu. Näitust on seni külastand üle 1000 inimese.

Soomes väga populaarne „Marta-ühing“ pühitses oma 30. aastapäeva. Sel väljasp. parteipoliitikat püsind kodumajandusühingul on S. peren. arendamisel 30 aasta jooksul väga suured teened, millest kõnelevad arvud: liikmeid 30682, neist 93 prots. maalt, kohalisi ühinguid 427. Ühingu teenistuses õpetajaid, instruktore jne. 215. L. a. korraldati 430 keedu-, 114 majap., 167 käsitöö-, 282 aiatöökursust ning vähemal määral kursusi raamatupidamises, lastehoius, tervishoius, riietumises jne. Teotses 272 õpiringi 5762 osavõtjaga, lisaks leegion käsitöö ja õmblusõhtuid. Kõnesid on peetud 3794 umb. 142000 kuulajale ja kursustel on olnud 16809 osavõtjat. Ühingul on oma häälekandja, 3 kodumajanduskooli, oma söögimajad, kohvikud, nukutööstus jne. Kassa läbikäik 20 milj. senti, sellest riigi toetus 4 milj. senti. Ühingul on suuri propaganda tulemusi kodumaiste kaupade ja ainetz tarvitamise, kokkuhoiu j. m. aladel.

Mujalt maailmast:

TAANI äsja asutet rahvustantsijate liidult „Danske Folkedansere“ on ÜENÜ Keskjuhatusale saabund kutsse osavõtuks eesti rahvustantsijatega 9. põhjamaade noorsoopäevist Kopenhaagenis 25. kuni 27. juulini 1931. a. Korterit eest on hoolitset ja saab selle odavalt ehk muidu. Eeskava üksikasjad järgnevad hiljem.

„E. N.“ toimetusele on saadet Läti Rahvusliku Noorsoo-Ühingu Noorsoo-aastaraamat 1931. Raamatus hulk artikleid noorsoo tegevuse ja ülesannete alalt juhtivailt isikuilt ning ülevaateid 10 a. tegevusest ja juubeli pidustustist k. a. Viimaseist võtsid osa ÜENÜ Hõimla osak. laulukoor ja tantsijad, mille kohta raamatus pilte. LRNU tegevusest on näha, et tal 110 osakonda umb. 12000 liikmega. Koosseisus 39,5 prots. põllupidajaid, 23,3 prots. põllutöölisi, 8,8 ametnikke, 7,5 prots. õpilasi, 7 prots. töölisi, 4,4 prots. käsitöölisi, 3,35 prots. õpetajaid, 2,35 prots. üliõpilasi jne. Keskühin-

gu eelarve 85000 latti. Keskjuhatus juures teotseb 7 toimkonda. Õpit ja korraldet 559 näitemängu, 155 kontserti, 447 loenugt, 117 sportlist esinemist, 120 noorsoopäeva, 39 kursust jne. Osakondades on 24 koori 669 lauljaga ja 16 orkestrit 122 mängijaga. Ühingul on häälekandja „Latviju Jaunatne“ ja 3 a. ilmuv „Jaunatnes gada grahmata.“

ROOTSI noorsoo ajakirjas „Hembygd“ kirjutab Rootsi rahvusekretär Eestis Jakob Blees pikemalt „Mardipäeva pühitsemisest 50. a. eest rootsi külades Eestis.“ Artikkel on ilustet ülesvõtetega Naissaarelt ja Ruhnost. Teatavasti sunniti Naissaare rootsi elanikud saarelt lahkuma ilmasõja alul, et segamatult läbi viia saare kindlustamistööd.

SAKSAMAAL on riiklik tööbüroo ja töötatööliste kinnitusühing käsikäes hakanud suvisel koolide vaheajal taludesse põllutööle välitama linnanoori, pääasjalikult keskkoolide õpilasi. Vahetalitus on annud häid tagajärgi. Nii on Ohtu-Saksas tööstusraiooni linnadest Ida-Saksa taludesse põllutööle toimetet 8000 linnanoort. Samast vahetalitust on linnade kohalikud tööbürood alustand ja kokku tõuseb nii tööle saadet linnanoorte arv 18000. Töötagajärgedega ollakse nii majanduslisilt, tervislisilt kui ka kasvatuslisilt lähtekohilt rahul.

BERLIIN-BRANDENBURGI ringkonnas tunnisteti noorsoo-org-ide vahelisel kestnud matkavõistlustel matkameistriks 1930. a. meesnoorilt: „Märkerschar“ 347, „Landfahrergerilde“ 320, „Gralsritter“ 306 ja naisnoorilt: „Stephanus“ 260, „Landfahrergerilde“ 211 ning „Kreutzfahrer“ 185 punktiga.

Teistest noorsoo-org-idest:

Skautidjuhtide aastakoosolek peeti Tallinnas, reaalkoolis 1. ja 2. nov., kus arutati paljuid skautide ellu puutuvaid kysimusi. Ka ÜENÜ Esituskogule, mis toimus samal ajal, tõi skautide esitaja

EESTI NOORUS

oma koosolekult tervitusi. Ka gaidide töö on Tallinnas täies hoos.

Eesti Noorsoo Karskusliit peab 28.—30. detsembrini VI noorsoo karskuskongressi ja yhenduses sellega III kõnevõistlused teemil: „Keskkooliõpilaste alkoholismi põhjustid“, millest võivad võtta osa kõik noored, kes ei saa enne 30. dets. 1930. a. 21-aastaseks. Auhinnad parimaile osavõtjatele raha ja kirjanduse näol.

Kongressi päevakorras on muu hulgas punkt: „ENK ja teised noorsoo-org-id“, millest küsimust valgustavad ka teistest noorsookoondistest palut esitajad. Nii kõneleb O. Ibius teemil „ENK ja ÜENÜ.“

TNKK korraldusel peeti kõnevõistlus Treffneri gümnaasiumis. Võistles 4 kooli 6 esindajaga. Kõne teemiks oli „Noorsoo ülesandeid tänapäeval“ ja kõne pidi esitama 15 minuti jooksul vabalt. Määrati kaks esimest auhinda — millede saajaiks osutusid Arnold Tonska (kommertsgümni.) ja Asta Herman (E. N. K. tütarl. gümni.). Kolmandale kohale tuli H. Mark (õpet. semin.).

Auhindajaiks olid E. Kubjas, F. Olup ja A. Suits.

ÜENÜ ELUST:

ÜENÜ Koosseisust.

ÜENÜ oma osakondadega moodustab rohkearvulise, kindlalt ühtekuuluva ja ühtlase noortepere. Mõnda selle koosseisust ilmus 1928 a. albumis: „Kümme aastat noorpõlve.“ Vahepeäl on ÜENÜ suurenenud 40. osak. võrra. Nende nooremate liitumisega võib märgata meie kultuurilise arenguga seot muutusi ja huvide nihkumisi, niipalju kui see selgub keskjuhatusele saadet registreerimisaktidest. Korralikult on oma aktiivmaterjali saatnud järgmised 29 a. lõpupoolel või 1930 a. jooksul asutet 20 osakonda (väljaarvat Valga osak., kes kestvama seisaku järele alustas hoogsalt tegevust 1930 a. ning kus arvesse võet ainult sel aastal juuretulnud liigete aktid) kokku 848 liikmaga:

1. Ago Petsirim.	31 lg.
2. Arusaare Viljandim.	35 „
3. Elva Tartum.	37 „
4. Hirla Virum.	39 „
5. Järvakandi Harjum.	49 „
6. Kaljula Läänem.	30 „
7. Koeravere Virum.	70 „
8. Laekvere Virum.	22 „
9. Lüiguste Virum.	39 „
10. Läsna Virum.	28 „

11. Maardu Harjum.	49 „
12. Misso Võrum.	25 „
13. Mädapea Virum.	52 „
14. Märjamaa Läänem.	24 „
15. Nao Järvam.	35 „
16. Rutikvere Viljandim.	29 „
17. Seliküla Järvam.	46 „
18. Siimuste Tartum.	31 „
19. Valga Vaigam.	131 „
20. Veltsa Virum.	45 „

1. Vanus.

1924 a. 49 ja 1928 a. 148 osakonna kohta kogut andmetega võrreldes on koosseis jälle noorenenemas. 1922 a. maksma ppanud õpilaste keelud näivad, vähemalt algkooli suhtes, kaotand mõju, ning õpiaste juurevoouga käsikäes käib ka pere noorenemine. Jagades liikmed 5. aastalisse vanusrühmisse, saaksime liigete vanuse kohta järgmise tabeli:

	meesnoori	naisnoori	Kokku	iga saja meesnoore kohta.	iga saja naisnoore kohta.	üldprotsent 1924 a.	üldprotsent 1928 a.	üldprotsent 1930 a.
13—17 a.	81	104	185	17	29	23	15	22
18—22 a.	188	146	334	39	40	42	42	40
23—27 a.	130	76	206	27	21	20	25	24
28—32 a.	55	31	85	11	8	8	10	10
üle 32 a.	29	8	37	6	2	7	7	4

Pea kõigis osakondes on suurim ja iseloomustavam rühm 18—22 a. vahel. Ainult Maardus ja Hirlas, kus näib koosseisus palju õpilasi, on esimene vanusrühm suurim ja Märjamaa osakonnas, kus jälle õpetajaid (9), kolmas vanusrühm. Silmapaistev ka naisnoorte nähtavalt noorem koosseis.

2. Haridus.

Liigete haridusest saaksime alul nimetat 20 osakonna 836 liikme kohta järgmise tabeli:

	linnas (Elva, Valga 162 liiget)	maal (674 liiget)	Kokku	% „	% „	
akad. harid.	3	4	7	2	0,6	1
keskkooli harid.	18	44	62	12	6	7
keskk. lõpetamata	40	29	69	27	4	8
algõharidus, veneaegne	6	94	100	4	15	12
algkool 4 kl.	18	212	230	12	31	28
algkool 6 kl. ja täienduskool	52	252	304	35	35	36
kutsekool	9	18	27	6	3	3
põllut. kool	—	9	9	—	1	1
rahvaülik.	—	3	3	—	0,5	0,4
pedag. ettevalm.	3	23	26	2	3	3

EESTI NOORUS

Silma paistab akadeemilise haridusega liigete väike protsent, mis teeb iga 5 osakonna kohta ühe ülikooli haridusega liikme, olgugi et tegelikult pea igas külas üliõpilasi. Nagu näha on kõrgem (ja ka keskkooli) haridus veel küla-võõras ja mõjund senini noorsootööst eemale-tõukavalt. Keskkooli hariduse suhtes, nagu järgnevast tabelist näha, on üllatav keskkooli haridusega liigete vähenemine maal, võrreldes ÜENÜ algusajaga. Selatada tuleb seda amet-likult maksvate kitsenduste ja keeldudega, kesk-kooli võõrdumisega maaelust. Kui aga hari-dusline tasapind uutes maaosakondes siiski tublisti tõusnud, siis mõjuvad selleks eeskätt muutused alghariduses. Senini domineerind veneaegse 3 a. külakooli hariduspõhi hajub ning asendub 6 a. algkooliga. Järgmise tabeli järgi tuleb või tuli iga 100 liikme kohta:

	6. kl. algkooli haridusega	4 kl. algkooli haridus.	veneage 3 kl. külakoo-li haridusega	keskkool lõpetet ehk lõpetamata	kutseharidus	akadeemiline haridus
1924 a.	13	8	55	19	4	1
1928 a.	19	39	19	17	5	1
1930 a.	37	28	12	15	7	1

Nii ilmneb alghariduses üleöö suuri muu-tusi. Veel mõnede aastate eest tähtsusetul kohal 6 kl. haridus nüüd juba domineeriv. Sei-sukorra kasuks asjaolu, et viimasel ajal maa 6 kl. algkoolides õpetajate algatusel suure-mat tähelepanu pöördud ÜENÜ-le. Kohati see nooruseliidi ja õpetajaskonna koondumine ÜENÜ ümber väljapaistvalt üllatav, nagu seda näitab kahe hiljuti asutatud, Märjamaa ja Laekvere osak. koosseis:

akad. harid.	1
keskkooli harid.	10
algkooli 6 kl.	11
algkooli 4 kl.	2
algkool veneaegne	3
kutse- ja põllut. k.	6
pedag. ettevalmistusega	12

Märjamaal on lisaks algkooli õpetajaile, ÜENÜ ümber koondund ka Orgita kodu-ma-janduskooli õppejõud. See hariduslise tasa-pinna tõus ÜENÜ osakondes on mitmeti rõõ-mustav, kuna seega huvidki mitmekesisuvad, kombad peenenevad ja enesekasvatuslik töö hoogsamalt areneda võib. Suurem haridus peaks soodustama ülejõudmise seltskondlisist väiklusist ja pahedestki (isikliku aususe puu-dus, teise isiku riivamine jne.). Kahjuks mõ-jutavad põllutöökoolid veel liig vähe külaelu. Ilmneb tung üldhariduse ja kutsekoolide (nais-noored) järgi. Kusjuures Lõuna-Eestis, Jär-vamaa juure arvatud, enam huvitund ollakse üldharidusest, Põhja-Eestis — kutseharidusest. Nii tuleb iga osak. kohta: Lõuna-Eestis (7)

keskkooli 6, kutseharidust 2; Põhja-Eestis (11) keskkooli 3, kutseharidust 5. Eriti kutsehari-dusrikas näib Järvakandi Harjum., Nao Jär-vam. ja Arusaare Viljandimaal. Tunduv ses suhtes vahe linna ja maa noorsoos. Kui esi-mene baseerub suuresti kesk- ja kutsehari-dusele, siis küla organiseerund noorte ena-mus algharidusele.

3. Elukutse.

Elukutse suhtes ei anna registreerimisak-tid maalt just täpset pilti. Nii on end talu- või peretütardena kaardile tähendand 40 naisnoort ja perepoegadena 3 meesliiget. „Kodune“ te-gevus on 47 liikmel. Kuid kirju on põllupida-mist ja põllutööd märkiv elukutsenimestik ning on siin maaomanikkude ja maatöölise kõrval kindlasti ka perepoegi ja -tütreid. „Põllupi-daja“, „põldur“, „põllutööline“, „põllumees“, „põllutöö“ on siin harilikud sageli üht ja sama tähendavad nimetused. Opilaste protsent näib paari aasta jooksul tõusnud 11-lt 16 peale. Kuigi linnades koole ja õpetajaid tihedamalt, ei näi linna õpetajaskond noorsootööst hoo-llivat, ning see protsent on maal 4, linnas 1. Eriti on noorsootöõga tegelev naisõpetajate protsent maal tähelepanav. Üldiselt oleks järgmine:

	linnas	maal	üldse	%	%	%
põllutöölisi	56	76	132	35	12	16
õpilasi	24	54	78	15	8	10
käsitöölisi	21	29	50	13	4	6
vaba elukutse	18	29	47	11	4	6
kodune tegevus	—	40	40	—	6	5
talutütreid	18	21	39	11	3	5
ametnikke	20	15	35	12	2	4
teenijaid, töölisi	2	27	29	1	4	4
õpetajaid	3	1	4	2	—	0,5
sõdureid	3	21	24	—	—	—

Nagu näha on põllutöö maal, haarates en-dasse ka õpilasi, talutütreid ja nende „kodust“ tegevust, valdavam tegevusala tõustes vahel (Ago, Mädapää, Koerapere j. v.), 80 prots. ning vastavalt sellele elukutsele peaks kujune-ma ka juhtiv tegevus.

4. Huvid.

Noorte huvialaline pilt pole just täielik, sest mõnes kohas on tarvitet vananend regist-reerimisakte, kus alade loetelu väiksem. Paar-is kohas on jälle märgit vaid need tege-vusala, mis osakonnas olemas või on kavat-susel. Üldiselt on siiski kaunis täielik ning näitab muuseas selgesti mees- ja naispere, linna- ja maanoorte huvide erinevust.

Esikohal on allakriipsutat kehakultuur, sport, mille vastu tunnevad huvi 532 noort ehk 63 protsenti. Edasi suuruse järjekorras:

EESTI NOORUS

	M.	N.	K.	M.	N.	K.
sport	336	196	532	70	54	63
lavakunst	266	222	488	55	62	57
laul	112	317	429	23	88	50,5
kirjandus	195	170	365	41	47	43
põllumajandus	210	102	312	44	28	37
käsitöö	39	200	239	8	55	28
muusika (instr.)	162	77	239	34	21	28
male	163	35	198	34	10	23
teadus	106	81	187	22	22	22
karskus	79	97	176	17	27	21
rahvatants,						
omakultuur	75	86	168	16	24	19
raamatukogu teg.	82	61	143	17	17	17
raadio	78	39	117	16	11	14
ühistegevus	76	34	110	16	10	13
esperanto	63	43	106	13	12	13
hõimuasi	33	50	83	7	14	9,5
looduskaitse	38	42	80	8	12	9
tehnik	57	3	60	12	1	7
loomakaitse	34	19	53	7	5	6
fotoasjandus	30	18	48	6	5	5

Võrreldes naisnoortega eelistavad meesnoored mehelikumat tegevust nagu:

sport	(70—54)
põllumajand.	(44—28)
male	(34—10)
muusika (instr.)	(34—21)
ühistegevus	(16—9)
tehnik	(12—1)
raadio	(16—1)

Seevastu naisnoored on koondand oma huvi õrnemaile, esteetilisile ja elureformkõsimisile. Laulu ja käsitöö vastu on nende huviüleolek otse üllatav:

laul	(88—23)
lavakunst	(62—55)
käsitöö	(55—8)
kirjandus	(47—41)
karskus	(27—17)
omakultuur	(24—16)
hõimuasi	(14—7)
looduskaitse	(12—8)

Sellest järeldus: kui tahame kõita meesnoori, ei pääse mööda kehakultuuri küsimust; tahame kütkestada maisnoori, tuleb kutsuda ellu laulukoor, viljelda taidelisi harrastusi ning korraldada käsitööõhtuid. Kahju et aktiil puuduvad kodumajanduse ja tervishoiu huvialad. Nii siis: mänguplats ja odad, kettad, suusad korda ning laulukoorile ja käsitööklubidele sisse hing!

Enam-vähem võrdsed on huvid teadusele, raamatukogu (lugemistuba) tegevusele, esperantole, loomakaitsele ja fotoasjandusele.

Võrreldes linna ja küla, linna-noorte huvid näivad enam viljelatud mitmekesisemad ning kunstisõbralisemad, milliste huvide rahuldamiseks linna kõrgema haridusega noorile linnas suuremaid võimalusi. Väljapaistev on ka huviüleolek malele ja esperantole. Sellevastu on maanoore huvi tõsisem, sügavam, kodukombeid ja traditsioone viljelev, nagu seda näitab huviüleolek põllumajandusele, käsitööle, omakultuurile ja looduskaitsele.

Linna üleolek protsentides.

sport	(70—61)
lavakunst	(67—56)
laul	(61—48)
kirjandus	(53—40)
male	(43—19)
muusika	(41—25)
esperanto	(41—6)
tehnik	(11—6)

Maa üleolek protsentides.

põllumajandus	(44—7)
käsitöö	(30—20)
omakultuur	(20—15)
raamatuk. teg.	(20—2)
loodus- ja loomakaitse	(17—11)
ühistegevus	(14—10)
teadus	(24—16)

Naisnoored linnas ületavad naisnoored maal males (35—4), esperantos (45—5), kirjanduses (51—46), spordis (60—52) ja lavakunstis (70—59). Naisnooril maal on jälle suurem huvi laulule (91—68), käsitööle (55—44), põllumajandusele (33—6), omakultuurile (29—17) ja looduskaitsele (13—6).

Meesnoored linnas tikuvad ületama meesnoori maal pea igal alal (sport 78—68 jne.), väljaarvat põllumajandus (53—8), raamatukoguasjandus (19—3), ühistegevus (17—10) ja käsitöö (10—1).

See oleks väike läbilõige ÜENÜ nooremast koosseisust. Kasulik võiks olla selle tundmine kõigile ÜENÜ peres juhtival kohal olijaile tegevussuuna määramisel.

Ei oleks halb, kui selliseid läbilõikeid avaldetaks ka teistelt haridus- ja noorsoo-organisatsioonelt. See võimaldaks võrrelda ja tegevust ilmestada laiemas ulatuses.

A. Meikop.

ÜENÜ Valtu osakonna tegevusest.

ÜENÜ Valtu osak. asutati 3. märtsil 1928. a. kohaliste agaramate noorsoolaste (Joh. Arnus, E. Esner j. t.) eestvõttel. Esimesel aastal arenes tegevus võrdlemisi hoogsalt. Korraldeti piduõhtuid niihästi kohapääl kui ka väljaspool. Liikmete arv oli 40. Kuid siiski lõppis esimene tegevusaasta väikese puudujäägiga. Vist heidutas see meie noorsoo tegelasi, sest järgmine, 1929 a. möödus täiesti varjusurmas. Liikmete arv langes 8-ni. Kasas oli jällegi puudujääk. Kuid noorte usku oma tulevikku see siiski ei kõigutand. Praegu on Valtu os. 24 liiget, s. o. 3 korda rohkem kui 1929 a. On korraldet pidusid ja tantsuõhtuid. Piduohtu korraldetti 19. okt. Valtu Harid. s. ruumes. Näidend „Mikumärdi“ leidis saaliäie publikumi hääkskiitmise. Valusami annab end tunda ruumide puudus. On kasutat Valtu Harid. s. ruume, mis osak. keskkohast asuvad 4 km. kaugel ja on väikesed. Koosolekute pidamiseks kasutetakse os. liikmete kortereid. Aga neil puuduvad suuremad ruumid, kus võiks korraldada loenguid, näitem. proove jne. Osak. tegevust halvab

tunduvalt ka harit jõudude puudus. Siiski on väljavaated tegutsemiseks olemas ja võime loota, et ei kordu enam 1929 a. varjusurm. Praegu on osak. kavatsus 1931 a. muretseda omale spordiplats. 1930 a. puudusid osakonnal juriidilise isiku õigused rendilepingu sõlmimiseks, kuigi kohalise ringkonna valitseja poolt jaatav vastus anti vastava maa-ala saamiseks. On kindel lootus, et tuleval kevadel meie noored saavad võimeid arendama hakata oma platsil. Ühes spordi. saamisega on loota ka liikmete rohkemist osakonnas. Veel on Valtu osak. kavatsusel lähemal ajal lühiajalised naiskäsitöö kursused. Ruumid selleks on osak. lubanud Rapla Piimaühing mõõduka tasu eest, algus aga viibib veel majanduslistel põhjustel, sest välistoetuse saamiseks pole praegu väljavaateid. Ka on piduõhtu päevakorral. Seekord naabervallas Juurus. Valtu osak. juhatusse kuuluvad 1930 a. Joh. Haus (esimees), Ant. Kukk (abiesimees), Georg Holtzen (sekret.), Helene Laiapea (abisekr.) ja Ant. Tomsson (laekur).

Joh. Haus.

Nädal „ÜENÜ“ Tallinna osakonnas.

Nädal algab Tallinna osakonnas ikka esmaspäevaga. See päev on kõige rahulisem. Mis teha olnud, on läind nädalal tehtud. Ja kui pühapäev on annud uusi ideid, asutakse homme sisse töhe.

Siiski, nii väga vaikne polegi, mõni tööta noorsoolane (neid on meie hulgas juba mitu), lõuna paigu ronib märke — Toompäale, vaatama, kas leidub paarilist mõneks „Koroona“ partiiks.

Paariline ongi sääil. Muidugi tulnud sama mõttega, et vast leidub paariline. Algab: klips, klips, klops... Võistlust saadab vastast mahategev jutt ja mõnigi kirumine oma saamatuse üle. Nii kestab mäng, kuni enam ei tööta silm ega käsi ja mäng ei paku enam põrmugi huvi.

Kell pool seitse.

Närviliselt tiriseb uksekell. Jälle mõni tööta-tööline (-noorsoolane)? Ei. Esimene laulja on tulnud — lauluharjutus algab ju pool kaheksa ja enne seda vaja ju „koroona“ mängida. Ja hiljaks jääda ei tohi.

Mõni minut veel puudub harjutuse algusest. Akki voolab inimesi uksest sisse kui päale etenduse lõppu teatrist välja. On harjutud täpsusega.

Harjutus algab. Säetakse toole mugavamaks istumiseks, aetakse juttu, mõõdud pühapäevast ja muust. Koorijuht, kõigist lauljaist lugupeet hra Evald Aav on mahamängind klaveril paar maailma pikka aariat, isegi alquuseks märku annud, kuid lauljal on vaja üha uusi lugusid jutustada omavahel.

Viimaks ometi kostab koorijuhi hääl üle jutukõmina. Võib päris selgesti kuulda sõnu: „Kui asi ei parane ja jutudel lõppu ei tule, panen suured kõnelejad teiste hirmuks nurka seisma.“

Saabub vaikus. Algab uue laulu harjutus. Enne tutvunetakse lauluga üldse, siis algab üksikhäälteviisi tuupimine. Siin on lugupeet 50 soprani ja kümmekond tenorit koorijuhi südameussid. Ei saa ega saa nad viisi selgeks!

Ältod ja osalt ka bassid, koorijuhi parema käe alused, on ka tema südamele lähemal; omavad rutem laulu ja harjutuse ajal räägivad vähem, loevad seevastu aga ajalehti ja romaane nii pea kui mahti saavad, sageli on kogu parem tiib kui lugemistuba: kuulda vaid lehe kahinat.

Järgneb kokkulaul, mis juba raskem ala.

Uus laul — sõnad pole pääs, ega viis selge, ent nii hää meelega vaataksid koorijuhi otsa. Aga oh häda! Koorijuht punastab... läheb segaseks... kohmetub... hakkab naerma...

„Noh nüüd“ pöörab sopranide poole, „mis te vahite mulle silma, nagu linnukesed? Vaadake parem takti!“

Koorijuht muidu abielus ja kena mees aga sopranid vallalised ja noh, eks nad vaata niisama muidu. Nii mõõdub harjutus.

Teisipäev on oma värvilt juba tööilmekam. Enne- ja pärastlõunane osa on muidugi tööta noorsoolaste päralt, aga juba kella viiest algab harjutus väiksel „jazz-bandil.“ Kes kunagi sellise bandi mängu kuulnud, sellele pole vaja sellist harjutust kirjeldadagi, sest ega see päris mängust parem ole, aga kes, tänu taevale seda veel kuulnud ei ole, — noh sellele ei taha ma ka halba soovida.

Kell kuus on osakonna juhatusse koosolek ja juba pool seitse mõni juhatusse liige kohal, „koroona“ mängimas (see mäng on Tallinnas nii moes kui pabeross suitsetaja suus). Laekahoidja — nrs. S. T. tulles piiratakse see arvete, aruannete ja paberitega sisse. „Anna raha, anna raha, anna avanssi, avanssi, raha!“ Selle mehikese pää läheb päev päevalt „blondimaks.“

Koosoleku ajalgi müristab „band“ saalis, imekombel võib hetketi mürina hulgast viiuli ja klaveri häältkil kuulda. Seda muidugi harva.

Kell pool üheksa on band läind. „Koroona“ taotakse nüüd vahetpidamata „nelja käe pääl.“ Keegi on saalist toolide välja tassimisega ametis.

„Tantsijad! Tantsijad palutakse saali! Palun kohe, hakkame päale!“ Rahvatantsu klubi algab oma harjutusega. Eesti, Soome, Rootsi ja Taani tants tantsitakse nii et maja väriseb. Kogunend on umbes kaheksa paari ja keegi hakand instruktoriks, tants läheb täies hoos.

„Poisid ringi sisse! Neiud välja! peripäeva ring! Vasak käevang! Poisid lasevad põlvili! Algame uuesti otsast — see ei läind hästi!“ Siis lõpuvalss ja päev on taas läbi.

Viimastele lahkujatele vaatab hääsüdamlane majavalitseja järgi. Suleb ukse ja temagi saab õhtule.

Kolmapäev on vaikus, ei tehta peaaegu midagi.

Neljapäev samasugune kui teisipäev, ilma juhatuskoosoleku ja jazzita.

Reede — täpselt nagu esmaspäev. Samad jutujamised kooris, samad koorijuhi kõned. Laul.

Laupäev on harilikult simmanite-päev. Muidugi on kogu linnas simmaneid, Toompääl korraldab neid aga Tallinna osakond oma liikmetele. Käesoleval laupäeval korraldab rahvatantsu klubi ühe sellise, järgmisel laupäeval juba laulukoor jne.

Pühapäev on ÜENÜ Tall. os. väsitavale nädalale järgnev puhkepäev. Sel päeval ei kuulu isegi koroona tagumist, pole ka töötä noorsoolasi näha. R. M.

„ÜENÜ“ Tallinna osakonna segakoor.

Tallinna osakonna perekas laulukoor helilooja Evald Aav'a juhatusel esines novembris oma sügisese iseseisva kontserdiga „Estonia“ kontsertsaalis.

Seda kontserti võib täie õigusega nimetada osakonna laulukoori saavutuste tipuks.

Kava, mis koosnes Soome ja Eesti helitöist, meeldis publikule täiel määral, mida tunnistab rohke osavõtt ja elavad kiiduavaldused. Pea kõik laulud tulid korrata. Kontserdi lõpul ei lahkunud publik saalist enne kui koor veel kord tagasi tuli lavale, et korrata Evald Aava laulu „Noorte laul“ H. Visnapuu sõnadele. Nimetatud laul on mõlema autori poolt pühendatud ÜENÜ'le ja on vast sobivamaid laule noorte hümniks.

Kontserdi puhul ajalehis ilmud arvustused on koorile häatahtlikud ja kiitvad. Üksmeelselt mainitakse laulude puhtust ja noorte koorile omast ettekannete värskest. Sopraniide hääle rühm tundund värskena, kuna väiksearvuline meeslauljate pere on oma ülesande sooritand paremini kui võis oodata.

Kõige enam rahulolemist teenib aga koor oma ühtesulavusega; ei ole ühegi laulja ega häälerühma esilekerkimist, mis nii mitmel puhul laulukooride pahaks.

Seda kõike on koor saavutand visa tööga. Väsimata ja visa töötulemus. On ju laulukoori koosseis pea iga sügise muutund. Lahkuvad senised — tulevad uued. Uued on aga kokkukõlastamata. Nendega peab algama visa töö. Vastupidavust ja kannatust peab olema lauljal ja koorijuhil seda sajakordselt.

Kuid noortel pole selle puudust seni veel olnud. Juba kümme aastat töötab osakonna laulukoor. Igal sügisel tuleb uusi lahkunute asemele, vahetel on ka koorijuhte kuni viimaks püsima jäänd helilooja Evald Aav. Selle noore koorijuhi juhatusel, koorijuhi, kes on samuti täis noorustuld kui lauljaski, peab koor täienema, edenema ja kõlama noorte ja Eesti laulu auks. R. M.

Tartu osakond

korraldas 10. dets. 1930 a. „Vanemuises“ hästikordaläind kontserdi.

ÜENÜ pere

suurenes Kuksema-Piho-Alli osakonna asutamiseiga 187 pääle. Osakond asutati 29. nov. s. a. Kuksema vallas Alli külas, aadr. Järva-Jaani, pstk. 12.

ÜENÜ rahalise loterii

piletite müük lubati kohtu-siseministeeriumi poolt alata 16. jaanuarist 1931 a. Osakonnad saavad müüdüd piletitelt 25 protsenti.

Osakondade aastapäev.

Detsembris:

Keeni	asutet	— 9. XII 27.
Lagedi	asutet	— 18. XII 27.
Härgla	asutet	— 23. XII 23.
Seliküla	asutet	— 22. XII 29.
Karjaküla	asutet	— 22. XII 29.
Ulila	asutet	— 25. XII 29.
Veltsa	asutet	— 26. XII 29.
Aakre	asutet	— 30. XII 23.

Jaauaris:

Rutikvere	asutet	— 1. I 30.
Kähri	asutet	— 2. I 27.
Kodasoo	asutet	— 5. I 22.
Vana-Kariste	asutet	— 5. I 25.
Misso	asutet	— 6. I 30.
Adrako	asutet	— 8. I 28.
Kiltsi	asutet	— 11. I 20.
Vohnja	asutet	— 11. I 30.
Maardu	asutet	— 17. I 30.
Põhjaka	asutet	— 15. I 28.
Voldi	asutet	— 16. I 27.
Albu-Risti	asutet	— 17. I 25.
Valaste	asutet	— 18. I 30.
Koeravere	asutet	— 19. I 30.
Kõpu	asutet	— 22. I 28.
Holstre	asutet	— 25. I 25.
Sompa	asutet	— 26. I 29.
Käosalu	asutet	— 27. I 24.
Riisipere	asutet	— 28. I 30.
Orava	asutet	— 30. I 27.
Karitsa	asutet	— 31. I 26.

ÜENÜ Põhja-Viljandimaa organiseeriv Keskkocht

pidas hiljuti koosolekut.

Keskkoha liikmed jagasid enda vahel ametid: esimeheks Albert Proosmann (Soosaare osak.), abiesimeheks Johannes Raud (Soosaare osak.), kirjatöimetajaks Mihkel Simon (Kolga-Jaani osak.) ja instruktor-organisaatoriks Otto Ibius (Kolga-Jaani osak.).

Otsusteti Põl'samaal kutsuda kokku Põhja-Viljandimaa noorsootegelaste nõupidamine ühistöö korraldamiseks, algateti P.-V. noorte suvipäevade korraldamise kavatsus ja otsusteti endiselt saata juhiseid uute osakondade asutamiseks ja olemasolevi osakondade tegevuse elustamiseks. Keskkocht jääb endiselt K.-Jaani osakonna juure.

„Külaleht“

on ÜENÜ Arusaare osakonna väljaandel kord nädalas ilmuva ajalehe nimeks. Praegu on teoksil Kolga-Jaani, Suure-Jaani ja Põltsa-

maa noorsootegelaste kaasatõmbamine, et muuta „Külaleht“ kogu Põhja-Viljandimaa noorsoolaste häälekandjaks. Ka Põhja-Viljandimaa organiseeriv Keskkohutunnistas „Külalehe“ oma häälekandjaks.

Põllupidajate Ühispank 5-aastane.

(Estonia puistee 15, Tallinnas)

Viis aastat on sellest möödunud, kui pandi alus Tallinnas töötavale Põllupidajate Ühis pangale. Selleaegselt väiksest algatusest on välja arenend soliidne ühispank, mille liikmete arv ulatab praegu 1300 pääle. Liikmeks võetakse ainult kinnisvara omanikke, talupidajaid ja majaomanikke, kes liikmeks astudes ka vastutuse annavad panga kohustuste eest. Pank on sõna tõsisel mõttes rahapajaks meie loova töö tegijatele — põllupidajatele, finantseerides säälijuures võimaluse piires põllumajanduse saaduste ekspordi. Pangal on tähtis koht ka riikliste laenude vahetalituses — nii annab pank oma piirkonnas välja kalanduse, seemnevilja, ikalduse, asunikude inventari, pekonsigade kasvatamise edendamise laene jne. Korrespondentülesannete täitmiseks on pangal laialdane korrespondentide võrk. Pank on korraldand ka riigikassa pantlehtede ostu ja müüki, milledega asunikel on võimalus oma koha võlgu tasuda.

Üldiselt toimetab pank kõiki panga operatsioone.

Panga omakapitalid ja lisavastutused ulatavad praegusel ajal Kr. 557.000.— pääle, laene on välja antud Kr. 540.000.—, hoisumme on Kr. 350.000.— ümber, bilanss Kr. 1.147.000.—.

Panga tegevust on juhit piinliku ettevaatusega, nii et pangal senise tegevuse jooksul mingisuguseid kahjusid pole olnud.

Panga asutamisest ja juhtimisest on osa võtnud paljud tuntud riigi ja seltskonna tegelased.

Praegu on panga nõukogus: esimees Joh. Lehtmann, liikmed — Th. Pool, K. Soonberg, K. Reimann, J. Klaar, J. Loo-salu, A. Seimann, Joh. Depman. Juhatuses: esimees — Rud. Kuris, liikmed — R. Penno ja Joh. Veske, kelledest viimane on olnud tegelikult juhatajaks panga asutamisest saadik.

Oma asjus.

„Eesti Nooruse“ jõulujuttude võistlusest, millest teatasime eelmises numbris, võeti osa hoogsalt. Toimetusele saadeti arvukas kogu kirjutisi, ent vaadand läbi need, otsustas jury siiski jätta määramata auhinnad, kuna saadetiste hulgas ei leidunud väärilisi. Kõigi tööde puuduseks osutus see, et nad olid keskendamata ja kompositsioonilt nõrgad. Paljuis teis leidus küll õnnestund kohti, paiguti häid meeleolupilte ja looduskirjeldusi. Toimetuse arvamine ja soov oleks, et noored seepärast siiski ei loobuks katsetamast edaspidigi.

Parim töö võistluskirjutiste hulgas „Jõuluöö muinasjutt“, mis saadeti märgu-

sõna all „Jõulukoit“ ja mille autoriks osutus Helmi Siigur, noorsoolane Tall. osakonnast, avaldame käesolevas numbris.

Teise võistluskirjutise „Minu kodu aastal 1940,“ toimetusele saatmise tähtaega pikendeti märtsi kuuni paljude soovil, kuna mainit aine nõuab põhjalikum süvenemist ja viimisteldumat tööd. Täpsemaid informatsioone aja ja auhindade suhtes avaldetakse hiljem järgmises numbriks.

Toimetus soovib et sellele tänuväärsele teemile hakataks mõtlema aegsasti ja loodab, et seekordse võistluse tulemused on paremad eelmisist.—

Põllupidajate ühispank

Tallinnas, Estonia pst. 15 (turu vastas)
Tel. (20)2-82 ja (2)17-56

Vastutuskapitalid üle 50.000.000 sendi

Pank võtab raha hoiule, summa suurusele vaatamata, makstes kuni 9% aastas, annab laene mitmesugustel kindlustustel, ostab ja müüb riigikassa pantkirju ja toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Panga kohustuste eest vastutavad 1300 põllupidajat — kinnisvara omanikku

„Põllumees on põline rikas“

ütleb vanasõna, seepärast on temale usaldatud raha kõigiti kindlustatud.

Soovitame pühadeks
suures valikus, soodsate
hindadega:

**Kuld-,
Hõbe- ja
Kristallasju
Kellad
parimatest schveitsi
vabrikutest**

T. Grün & Co.

Harju № 28
Tel. 17-05

*K*õik riigi-, omavalitsuste ja
seltskondlike organisatsioonide
asutused, äriomanikud ja
töösturid, kes vajavad kummi-
templeid ja vaskpitsateid, tellivad
need

KUMMITEMPLITÖÖSTUSEST

„PERFEKT“

Tallinn, Nunne 8, kõnetr. 20-16,

sest ainult siin valmistetakse Teile
templeid kiiresti, hästi ja mõõ-
dukate hindadega. **Kirjalikud
tellim. täidetakse ruttu ja
korralikult. ÜENÜ osakonda-
dele eriline hinnaalandus.**

Jään ootama Teie lahkeid telli-
misi

Suurima lugupidamisega

Omanik **BLAUFELDT**

Maitsevad ja kõrgeväärtuslikust
materjalist on

R. Klausson'i

**kompvekitööstuse
saadused!**

SEEPÄRAST maitsevad neid
mõnuga kodanikud. Seepärast
tellivad neid kaupmehed.

Igat seltsi karamelli, shokolaadi,
kompvekke, praäänikuid ja bisk-
viiti.

Hinnad kõigile kättesaadavad!

Tallinnas, Jahu tän. 5
Kõnetr. (2)19-05

Muusikaäri

C. Leopas

Paldiski mnt. 14-a

Tel. 429-05

Müüb pianinosid, harmooniume, gram-
mofone: „His Masters Voice“, „Polydor“
ja teisi, keelpille ja nende osi ja tar-
beid. Grammofoni plaatide rikkalikus
valikus, noote, suupille, reisikošvureid
jne. jne.

Mehaaniline
Paberossikestade ja papitööstuse vabrik

»**GEORGI**«

Asutatud 1897 a.

Tallinnas, Vaksali pst. № 3
Kõnetraat 434-27

*

**Koogi- ja tordikarbid, papptaldrekud
ja igasugused pappiööd**

Peale selle **kestad** nr. 7, 8, 10, 11, 12

Hinnad alandatud

Saapakreemi- ja küünlatööstus

HANS VICHMANN

Paldiski mnt. 20

Tallinn

Telefon 434-64

Valmistab tuntud headuses —

Saapakreeme

Rasvamäärdeid

Küünlaid

Jõuluküünlaid, mitmet sorti ja värvi

Metallipuhast. pulbrit j.n.e.

Tellimiste täitmise kiire ja korralik

1931. aasta

tellimiste vastuvõtmine avatud

EESTI KIRJANDUS

XXV aastakäik

TOIMETUS: Kirjanik *Friedebert Tuglas* (kirjandus),
prof. *Albert Saareste* (keel), ajaloolane *Hans Kruus*
— (ajalugu), dr. phil. *Oskar Loorits* (rahvaluule) —

Tegev ja vastutav toimetaja:
lektor *J. V. Veski*

Teadusehuvilisele toob „Eesti Kirjandus“ artikleid kirjanduse, keele, rahvaluule, ajaloo, rahvateaduse, ühiskonnateaduse, kultuuriküsimuste, filosoofia ja kunsti alalt.

Raamatute lugejale — arvustisi ja ülevaateid ilmunud kirjanduse kohta, nii et aasta jooksul oleksid käsitletud kuukirja veerududel võimalikult kõik ilmunud silmahakkavamad raamatud.

Kaasandena ilmub „Eesti raamatute üldnimestik 1929. aastast alates“, mis osutub eriti tähtsaks, sest ta sisaldab täieliku bibliograafilise ülevaate eestis ilmunud raamatuist.

Tellimishind: 5 krooni aastas, 2 kr. 50 s. poolaastas, 1 kroon 25 s. veerandaastas. Üksiknumbrid 50 senti

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised, raamatukauplused, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmehed ning

EESTI KIRJANDUSE SELTSI BÜROO

LAI TÄNAV 35, TARTUS
TELEFON 6-01

Vastutav ja tegev toimetaja Linda Laarman. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus.
Toimetus: Eduard Riisman, August Meikop ja Otto Ibius. Talitusjuht: H. Hasenbuš.

Hind 30 senti.

ESTOTRÜKK TALLINN S. KARJA 8